Ensi käden tietoutta

Sosialistinen talous — tie ja päämäärä

Informaatiota DDR:stä

Painos 1977

Ensi käden
tietoutta

Sosialistinen talous — tie ja päämäärä

Informaatiota DDR:stä

PANORAMA DDR

Käsikirjoitus: tri Karl-Heinz Arnold

Julkaisija: PANORAMA DDR — Auslandspresseagentur GmbH
Toimitus: "Aus erster Hand"
DDR — 1054 Berlin, Wilhelm-Pieck-Str. 49
Toimitustyö päättynyt toukokuussa 1977
P 140/77
Käännös: Intertext Berlin
Verlag Zeit im Bild, DDR — 801 Dresden, Julian-Grimau-Allee
Printed in the German Democratic Republic
by Grafischer Großbetrieb Völkerfreundschaft Dresden
7061—9

Sisällys

"Puolueemme tulee tulevaisuudessakin suuntaamaan kaikki ponnistuksensa siihen, että kasvavat työsuoritukset, tuotannossa tapahtuva edistys sekä tieteellis-teknisten saavutusten lisääntyvä soveltaminen koituvat työväenluokan ja kaikkien muiden työtätekevien hyväksi, että kansan elintasoa edelleen kohotetaan, että koko henkinen ja kulttuurielämämme rikastuu entisestään. Samalla on aina tunnontarkasti harkittava, missä ja miten käytettävissä olevat varat tehokkaimmin palvelevat kansalaisten hyvinvoinnin edelleen kohottamista ja työtätekevien työ- ja elinolojen suunnitelmallista parantamista."

Näihin SED:n keskuskomitean pääsihteerin Erich Honeckerin toukokuussa 1976 pidetyssä 9. edustajakokouksessa lausumiin sanoihin sisältyy kokonainen ohjelma. Erityisesti viime vuosina maamme taloudellisessa ja sosiaalisessa kehityksessä saavutetut syvälliset positiiviset muutokset mahdollistavat uusien korkeiden tavoitteiden asettamisen.

Minkälainen on DDR:n kansantalouden suorituskyky? Minkälaisen perinnön saimme? Kenelle kuuluvat tuotantolaitokset? Mihin työn tulokset joutuvat? Mitä on sosialistinen voimaperäistäminen? Miten suunnittelu tapahtuu? Minkälainen on teollisuutemme rakenne ja miten ratkaisemme ongelmamme? Näihin ja moniin muihin kysymyksiin kirjasemme pyrkii antamaan vastauksen.

DDR — suorituskykyinen teollisuusvaltio

Ulkomaiden kansalaiset tuntevat vilkasta mielenkiintoa tietojen saamiseen Saksan demokraattisesta tasavallasta. Tämä ei ole mitenkään merkillistä, kun ajattelee, että DDR on tosin ollut olemassa vuoden 1949 lokakuun 7. päivästä lähtien, mutta sosialismin vastustajat pyrkivät 70-luvun alkupuolelle saakka monin keinoin eristämään DDR:n kansainvälisesti ja estämään totuudenmukaisten tietojen saamisen sosialistisesta saksalaisesta valtiosta. Nyt on DDR tunnustettu diplomaattisesti maailmanlaajuisesti. Se on laillisena saksalaisena valtiona saanut myös paikkansa YK:ssa.

Tasavaltaamme kohtaan tunnettavaan voimakkaaseen mielenkiintoon on olemassa myös muita syitä. Euroopan sydämeen on alkuvaikeuksien jälkeen syntynyt valtio, jonka kehitys todistaa Marxin, Engelsin ja Leninin ajatusten elinvoimaisuutta ja syvää humanistista sisältöä. Noin 108 000 neliökilometrin pinta-aloineen ja 17 miljoonine asukkaineen tämä valtio lukeutuu maailman suorituskykyisiin teollisuusvaltioihin. Se on sosialistinen valtio, jonka kasvu osoittaa, millaisia suuria mahdollisuuksia piilee työtätekevien luomisvoimassa ja liitossa muiden sosialististen maiden kanssa, ennen kaikkea läheisessä yhteistyössä Neuvostoliiton kanssa.

DDR:ssä rakennetaan menestyksellisesti kehittynyttä sosialistista yhteiskuntaa. Tämä on historiallinen kehitysvaihe, jossa sosialismin edut kapitalismiin verrattuna tulevat yhä selvemmin esiin. Monet näistä eduista ovat valtiomme kansa-

laisille itsestään selviä asioita. Eräs niistä on ennen kaikkea se, että kansantalouden jatkuva nousu johtaa välittömiin ja edeltäpäin nähtäviin elämän parannuksiin.

Tämä vuorovaikutus on Saksan sosialistisen yhtenäisyyspuolueen (SED), työväenluokan puolueen ja DDR:n johtavan poliittisen voiman, politiikan pääpiirteitä. SED on luonut sitä varten käsitteen, josta on nopeasti tullut suosittu kansalaisten keskuudessa: **talous- ja sosiaalipolitiikan ykseys.** Kyseinen käsite ja sen sisältö ovat joutuneet kansainvälisen mielenkiinnon kohteiksi, koska näin perinteellisen teollisuusmaan esimerkin valossa tulee selvällä tavalla esiin sosialismin merkitys, sen humanistinen sanoma. Se on suunnattu ihmisen hyvinvointiin, kansan onneen.

Tätä SED:n politiikkaa on helppo ymmärtää. Sen tärkein ulkopoliittinen tavoite on rauhan turvaaminen, koska se muodostaa ratkaisevan ulkonaisen edellytyksen sosialistisen yhteiskunnan jatkuvalle kehitykselle. Sitä palvelevat Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden kanssa koordinoitu ulkopolitiikka ja sosialistinen sotilasliittoutuma Varsovan sopimuksen puitteissa. DDR:n taloudellinen ja tieteellistekninen yhteistyö veljesmaiden kanssa tapahtuu Keskinäisen talousavun neuvoston piirissä.

SED:n sisäpolitiikan ja samalla hallituksen politiikan tavoitteena on kohottaa edelleen kansan aineellista ja kulttuurillista elintasoa tuotannon korkean kehitysvauhdin, sen tehokkuuden kohottamisen, tieteellis-teknisen edistyksen ja työn tuottavuuden kasvun pohjalta. Tästä suhteellisen pitkästä määritelmästä käytämme lyhyttä ilmausta "päätehtävä". Päätehtävä merkitsee siis talous- ja sosiaalipolitiikan ykseyttä: kansantalouden kasvavat saavutukset mahdollistavat elämän paranemisen. Tämä on työnteon tavoite, yhteiskunnallinen tavoite.

Tämän ulko- ja sisäpoliittisen perussuuntauksen ja kansalaistensa ahkeran työn avulla DDR on kehittynyt hyvin. Se on veljesmaiden yhteisössä edesauttanut sosialismin jatkuvaa voimistumista ja rauhan lujittumista. Euroopan turvallisuuskokouksen tulokset ovat myös DDR:n ponnistusten ansiota.

Se antaa edelleenkin rakentavan panoksensa Helsingin päätösasiakirjan toteuttamiseksi.

Suhteissaan ei-sosialistisiin maihin noudattaa tasavaltamme rauhanomaisen rinnakkainolon periaatteita. Sen sisäpolitiikka takaa sellaista, mitä mikään kapitalistinen valtio ei voi tarjota työtätekevilleen: sosiaaliturvaa ja turvallisuutta sanan laajassa merkityksessä.

● Itsestään selvää on DDR:n kansalaisille, että heillä on turvattu työpaikka. Maassamme ei ole työttömyyttä. DDR:n perustamisesta lähtien ei maassamme ole ollut milloinkaan työttömiä eikä heitä tule olemaan tulevaisuudessakaan.

● Itsestään selvää on maamme kansalaisille, ettei heidän maansa sosialistinen talous tunne kriisejä. DDR:n perustamisesta lähtien on tämän teollisuusvaltion tuotanto kasvanut keskeytyksettä ja suunnitelmallisesti.

● Itsestään selvää on DDR:n kansalaisille, etteivät hinnankorotukset eikä inflaatio mitätöi heidän lisääntyviä ansiotulojaan. Yli vuosikymmenen ajan on kuluttajahinnat pysytetty vakaina, vuokrat ja useimmat muut maksut jopa yli kolmen vuosikymmenen ajan. Tämä ei ole suinkaan yksinkertaista, kun otetaan huomioon suuret kansainväliset hinnankorotukset, erityisesti raaka-aineiden kohdalla. Kansalaisten etuja silmällä pitäen pidetään kuluttajahinnat vakaina. Tähän tarkoitukseen hallitus myöntää myös tulevaisuudessa huomattavia varoja valtion budjetista.

● Itsestään selvää on DDR:n kansalaisille, että he elävät tänään paremmin kuin eilen ja että he tulevat elämään huomenna paremmin kuin tänään. Tämän hyväksi kannattaa työskennellä hyvin.

Tämä kannattaa myös siksi että jokaisella kansalaisella on laajat koulutusmahdollisuudet, jotka eivät ole riippuvaisia hänen varallisuudestaan. Tämä kannattaa myös siksi että jokaisella nuorella on 10-luokkaisen oppivelvollisuuskoulun päätyttyä varma oppipaikka ja koulutuksen jälkeen turvattu työpaikka. Tämä kannattaa myös siksi että kulttuuri ei ole sosialistisessa valtiossa ylellisyyttä, vaan jokaisen ulottuvilla, oli sitten kysymys hyvästä huokeahintaisesta kirjasta, teatterilipusta tai omista kulttuuriharrastuksista kerhotalolla, har-

rastuspiirissä tai työpaikan yhtyeessä. Hyvä työnteko kannattaa myös siksi että asunto-ongelman ratkaiseminen on asetettu etusijalle. Tämä kannattaa myös siksi että tarjolla on yhä enemmän ja parempia tavaroita.

Kaikki nämä tosiasiat kätkeytyvät sanoihin ”DDR:n teollisuusvaltio”. Tähän meidän on kuitenkin lisättävä, että meillä on myös suorituskykyinen sosialistinen maatalous, joka kattaa yli 90 prosenttia omasta tarpeesta. Maatalouden saavutukset ovat yhtä korkeatasoisia kuin teollisuudenkin (vrt. myös dokumentaatiota vihkosen lopussa).

Tässä hahmotellut tosiasiat yhteiskunnasta, joka elää sosiaaliturvan vallitessa, ja siihen kuuluvasta kriisittömästä talouselämästä tekevät ymmärrettäväksi sen mielenkiinnon, jota tunnetaan DDR:ää kohtaan.

Tässä vihkosessa paneudumme nimenomaan kansantalouden kysymyksiin. Sillä on ratkaiseva merkitys koko yhteiskunnallisen kehityksen kannalta. Käsittelemme tällöin varsinkin teollisuuteen liittyviä kysymyksiä. (DDR:n maataloudesta kiinnostuneille suosittelemme sarjassamme ilmestynyttä erikoisjulkaisua ”Miten viljelijäväestö elää DDR:ssä?”)

Mihin talouselämän avulla pyritään?

Edellisessä luvussa mainitsimme päätehtävän ja siihen sisältyvän keinojen (taloudellisen voiman lisääminen) ja tavoitteiden (aineellisen ja kulttuurielämän parantaminen) ykseyden. Tällöin ei ole kysymys satunnaisesta keksinnöstä tai tilapäisestä tarkoituksesta, vaan sosialistisen yhteiskunnan objektiivisesta kehityslaista. Tämän toteaminen on DDR:n koko politiikan ja nimenomaan sen talouspolitiikan ymmärtämisen kannalta tärkeää.

Päätehtävä on johdettu sosialismin taloudellisesta peruslaista ja suuntautuu sen mukaan. Tämä laki on muotoiltu marxismi-leninismin klassikoilta saatujen tieteellisten käsitysten mukaan. Se edellyttää kansan kasvavien aineellisten ja kulttuuritarpeiden yhä täydellisempää tyydyttämistä, minkä tulee tapahtua yhteiskunnallista tuotantoa jatkuvasti kehittämällä ja täydellistämällä.

Tämä ei ole mikään akateeminen käsitys, joka voidaan mielen mukaan joko hyväksyä tai hylätä. Taloudellisen peruslain ja siihen perustuvan päätehtävän objektiivinen luonne velvoittaa vastaavanlaisen politiikan harjoittamiseen, määrää kansantalouden suunnittelun periaatteellisen suunnan ja edellyttää jopa yhteiskunnan jäseniltä, siis myös yksittäisiltä työtätekeviltä, päätehtävän mukaista toimintaa.

Tai tarkasteltaessa asiaa päinvastaiselta suunnalta: Taloudellisen peruslain rikkominen hidastuttaa tai vahingoittaa yhteiskunnallista kehitystä. Kasvavat tarpeet voidaan enenevässä määrin tyydyttää ainoastaan, mikäli tuotantoa kehitetään ja täydellistetään keskeytyksettä.

Kysymys on tällöin koko kansan eikä vain yhteiskunnan jonkin osan tarpeista. Lenin on todennut, että työnteon päämääränä on sosialismissa ”suurimman mahdollisen hyvinvoinnin ja vapaan, kaikinpuolisen kehityksen varmistaminen yhteiskunnan kaikille jäsenille”. Tämän perustana ovat sosialistiset tuotantosuhteet, jotka nykyisessä DDR:ssä luotiin toisen maailmansodan jälkeen takavarikoimalla aluksi sotarikollisten, aktiivisten natsien ja suurtilallisten omaisuus. Tämä todella demokraattinen toimenpide pantiin alulle kansanäänestyksellä. Talonpojista ja maatyöläisistä tuli niiden maaalojen omistajia, joita he jo aina olivat viljelleet. Työläiset ottivat haltuunsa teollisuuden tärkeimmät tuotantolaitokset. Pankeista tuli liikennelaitoksen ja maaperän rikkauksien tavoin kansan omaisuutta. Tästä fasisminvastaisesta demokraattisesta mullistuksesta johtaa suora tie sosialistisen demokratian nykyisiin muotoihin, esimerkiksi työtätekevien ratkaisuvaltaan oman työpaikkansa suunnitelman suhteen tai tärkeiden tieteellis-teknisten tehtävien ratkaisemiseen työläisten, insinöörien ja tiedemiesten toimesta yhteisvoimin ja uudistajina kansantaloudesta henkilökohtaista vastuuta tuntien.

Se, mitä DDR:n työpaikoilla luodaan, ei palvele yrittäjän voitontavoittelua, kapitalismin oloissa ratkaisevat tuotantovälineet omistavan vähemmistön rikastumista. Noin 7 300

kansanomistamaan teollisuuslaitokseen pätee sama kuin 424 kansanomistamaan tilaan ja noin 3500 maatalouden tuotanto-osuuskuntaan: ahkeralla työllä saadut arvot voivat ja niiden tulee palvella koko kansan hyvinvoinnin kasvua. Tätä haluavat myös työtätekevät. Siksi heidän subjektiiviset toiveensa ovatkin sopusoinnussa sosialistisen yhteiskunnan objektiivisen kehityslain kanssa. Mitä paremmin työtätekevät tajuavat mainitun yhteyden ja mitä tuloksellisemmin he toimivat sen mukaan, sitä enemmän tarpeita voidaan tyydyttää. Kaikki eivät kuitenkaan ole vielä tietoisia tästä tai eivät toimi tämän vaatimuksen edellyttämällä tavalla. Monia joutuu esimerkiksi työkollektiivi kehottamaan alkamaan työnsä täsmällisesti, käyttämään työaikansa tuottavasti ja valmistamaan moitteetonta laatua. Tarvitaan vielä paljon kasvatustyötä, ennen kuin nämä poikkeukset saadaan häviämään. Se, että suurin osa työtätekevistä saa päivittäin aikaan hyviä tuloksia, todistaa, että kysymys on poikkeuksista.

Erich Honecker, SED:n keskuskomitean pääsihteeri ja DDR:n valtion neuvoston puheenjohtaja, esitti SED:n 8. edustajakokouksessa vuonna 1971 ohjelmallisen toteamuksen: "Yhteiskuntamme kannalta talouselämä merkitsee tarkoitusperää palvelevaa välinettä, välinettä työtätekevän kansan kasvavien aineellisten ja kulttuuritarpeiden yhä parempaan tyydyttämiseen." SED:n 9. edustajakokouksessa vuonna 1976 toisti Erich Honecker kyseisen poliittisen periaatteen. Mainittu toteamus pätee edelleenkin, koska se on sosialismin taloudellisesta peruslaista tehty johtopäätös. Sitä vastaava päätehtävä on otettu DDR:n perustuslain 2. artiklaan ja sillä on siten lainvoima. SED:n 9. edustajakokouksessa päätettiin päätehtävästä SED:n ohjelmassa, joka on suunniteltu pitemmälle historialliselle ajanjaksolle.

DDR:n talous- ja sosiaalipoliittiset tavoitteet eroavat selvästi niiden eräissä maissa asuvien ihmisten mielipiteistä, jotka haluavat uskotella työtätekeville, että ainoastaan köyhyys voi olla vallankumouksellisen edistyksen perustana. Tämä on ristiriidassa sosialistisen yhteiskunnan kehityslakien kanssa. Jo viime vuosisadan puolivälissä asettui Karl Marx vastustamaan tällaista "paluuta köyhän, raa'an ja tarpeita vailla olevan ihmisen luonnottomaan yksinkertaisuuteen".

Kansan kasvavien tarpeiden lisääntyvällä tyydyttämisellä ei ole myöskään mitään tekemistä kulutuksesta ja omistuksesta vallitsevan kapitalistisen käsityskannan kanssa. Kapitalismi tekee kulutuksesta ja omistuksesta fetiššin, statussymbolin, joka työntää syrjään kulttuurin ja sivistyksen, ihmisen suoritukset ja ihmisarvon. Missä autoa pidetään suuremmassa arvossa kuin kunniallisuutta, missä rahaa palvotaan epäjumalan tavoin, missä rikasta gangsteria kohdellaan kuin kunnianmiestä ja missä työläisen sana ei ole minkään arvoinen — siis kapitalismissa — siellä halveksitaan kansan alkeellisimpiakin tarpeita. Siellä, missä ei ole sosiaaliturvaa, ei voi olla aitoa elämäniloa. Me pidämme tärkeänä iloitsemista elämän hyvistä asioista ja mukavuuksista, joita me luomme ja joista me nautimme sosialismin sosiaaliturvan vallitessa. Siellä, missä työtätekevät harjoittavat tuloksellista talous- ja sosiaalipolitiikkaa työtätekeviä ja koko kansaa varten, vallitsee todella inhimillinen järjestelmä, mistä, hyvä lukija, haluamme antaa Teille todisteen.

Mihin talouselämän avulla pyritään? Juuri tähän jokaisen kansalaisen kannalta tärkeään kysymykseen annetun vastauksen suhteen eroavat sosialistinen ja kapitalistinen valtio toisistaan olennaisesti. SED:n talouspolitiikan selväpiirteisyys ja pitkäjännitteisyys erottavat sen periaatteellisesti porvarillisista ja näennäissosialistisista puolueista. Tämäntapaisille puolueille ovat tyypillisiä tietoisen epämääräisiksi laaditut ohjelmat ja vaalitaktiikan sanelemat päämäärät, joista jonkin ajan kuluttua ei enää haluta muistutettavan.

SED:n ja DDR:n hallituksen politiikka on ja pysyy sidottuna päätehtävään. Sen toteuttamisen yhteydessä on tämän vuosikymmenen alusta lähtien kyetty saavuttamaan tähän saakka merkittävimmät kansantaloudelliset edistysaskeleet ja laajimmat sosiaaliset parannukset. Aiomme lähemmin selostaa mainittuja tuloksia ja kehityksen suuntaviivoja. Voimme sijoittaa ne oikealle paikalleen vain, mikäli ensin otamme selvää talouselämän lähtöasemista nykyisessä DDR:ssä. Siten käyvät myös eräät vaikeat ongelmat ymmärrettäviksi, joita

viime vuosikymmenien aikana on jouduttu ratkaisemaan suuria voimavaroja käyttäen ja jotka osittain vaikuttavat vieläkin.

Millaisia olivat alkuajat?

Länsimaiden porvarilliset talousasiantuntijat olivat vuonna 1945 ja sen jälkeen yksimielisiä lausunnossaan, jonka mukaan silloisella neuvostoliittolaisella miehitysvyöhykkeellä, nykyisen DDR:n alueella, ei tulisi olemaan minkäänlaisia vakavasti otettavia mahdollisuuksia kansantaloudelliseen nousuun.

Millaiselta DDR:n nykyinen pääkaupunki näytti sodan päätyttyä toukokuussa 1945, neuvostoarmeijan suorittaman vapautuksen jäkeen, kuvaa kirjailija Willi Bredel kirjassaan "Uusi luku":

"Elämä oli pysähdyksissä rikotun kellon heilurin tavoin. Tuli kyti vielä; raunioista tunkeutui savunhajua ... Berliinin yllä leijui hautausmaan rauha. Kytevien talonjäännösten ja savunmustaamien raunioiden keskellä etsivät apukolonnat kiviröykkiöiden seasta ruumiita. Rikkiammutut panssarit, kumoonkaatuneet ilmatorjuntatykit ja palaneet miehistöä kuljettaneet ajoneuvot tukkivat ajotien, jossa oli levällään poisheitettyjä teräskypäriä, kaasunaamareita, univormun osia ja käsiaseita. Raitiovaunujen ilmajohdot roikkuivat riekaleina ilmassa..."

Tällaiselta näytti monessa saksalaisessa kaupungissa fasistisen sodan palattua takaisin syttymiskohtaansa. Erityisen raskaan hävityksen kohteeksi oli joutunut nykyisen DDR:n alue. 45 prosenttia teollisuuslaitoksista, 70 prosenttia energiantuotantokapasiteetista, 50 prosenttia kaupunkien asuntopinta-alasta ja 30 prosenttia maatalouskoneista oli tuhoutunut tai käyttökelvotonta. Fasistinen armeija oli upottanut 2 000 sisävesilaivaston alusta, räjäyttänyt 5 000 rautatiesiltaa ja 4 500 maantiesiltaa. Neljä vanhentunutta masuunia muodostivat koko metallurgisen "perustan" tällä alueella. Entisen Saksan valtakunnan länsiosassa, ennen kaikkea Ruhrin alueella, oli vielä 120 suorituskykyistä masuunia.

DDR:llä, joka perustettiin neljä vuotta Hitlerin hallinnon kukistumisen jälkeen, oli kolmessa suhteessa erittäin vaikeat lähtöasemat. Ensinnäkin olivat sodan aiheuttamat tuhot erityisen suuret. Toiseksi teollistumisaste oli alhainen ja tuotantotaso heikosti kehittynyt jo sotaa edeltäneenä aikana. Kolmanneksi maamme kannettavana oli erittäin suuri painolasti jo sen perustamisesta lähtien kylmän sodan seurauksena ja länsirajan ollessa avoinna. Tarkastelemme seuraavassa näitä tekijöitä hiukan tarkemmin.

- Jos vuoden 1945 teollisuuspotentiaalin arvoksi myöhemmillä Saksan demokraattisen tasavallan ja Saksan liittotasavallan alueilla merkitään 100, oli BRD:n osuus siitä 70 prosenttia; tästä oli 20 prosenttia tuhoutunut. DDR:n osuus oli ainoastaan 30 prosenttia, ja tästä oli 45 prosenttia tuhoutunut. Teollisuuden epätasainen alueellinen jakaantuminen oli seurausta kapitalistisesta, pelkästään voitontavoittelun sanelemasta teollistumisesta.
- Tästä oli seurauksena, ettei DDR:llä sen perustamisvaiheessa ollut juuri minkäänlaista rauta- ja terästeollisuutta eikä myöskään mainittavampaa kivihiilen- ja rautamalmintuotantoa. Toisaalta oli olemassa lukuisia metallinjalostusteollisuuden laitoksia, jotka olivat riippuvaisia raudan ja teräksen toimituksista. Kevyt teollisuus oli suhteessa muuhun teollisuuteen voimakkaasti kehittynyttä. Suorituskykyiset valtamerisatamat puuttuivat laivanrakennusteollisuuden tavoin. Molemmat olisivat kuitenkin olleet ulkomaankaupan kannalta ehdottoman välttämättömiä, sillä ruskohiiltä ja kalisuoloja lukuunottamatta ei DDR:llä ollut juuri lainkaan maaperän rikkauksia.

Puolentoista vuosikymmenen aikana onnistuivat DDR:n työtätekevät poistamaan sodan hävitykset talouselämän alalta sekä voittamaan pahimmat epäsuhtaisuudet. He rakensivat rauta- ja terästehtaita, voimalaitoksia ja telakoita. Uusiin saavutuksiin kuuluivat muun muassa voimakoneteollisuus ja kalastuslaivasto samoin kuin koko joukko koneenrakennus-, sähköteknillisen ja kevyen teollisuuden alihankkijatehtaita.

Samalla tavoin kuin uuden demokraattisen elämän alullepanon yhteydessä fasismin kukistumisen jälkeen antoivat DDR:n työtätekeville myös tässä suuressa rakennustyössä apuaan neuvostoliittolaiset toverit, joiden oma maa ei vielä ollut voittanut sodan seurauksia. Tähän perustuvat Neuvostoliittoa kohtaan tunnettavan ystävyyden samoin kuin Lokakuun vallankumouksen suorittaneen maan kanssa harjoitettavan, yhä läheisemmäksi muodostuvan yhteistyön syvät juuret, maan, jonka 60. vuosipäivää edistyksellinen ihmiskunta viettää vuonna 1977 arvokkaalla tavalla.

● On myös mainittava, että DDR:n Länsi-Berliinin ja Liittotasavallan vastainen raja pysyi vuoteen 1961 asti tosiasiallisesti avoinna. Kylmän sodan aikana, fanaattisten antikommunistien lietsonnan seurauksena, joutui DDR runsaslukuisten ja mitä erilaisimpien hyökkäysten kohteeksi. Niihin kuuluivat työvoiman värvääminen taloudellisesti voimakkaampaan BRD:hen, siellä erikseen suoritettu rahanuudistus, jolla BRD:n talouselämän irtaantuminen toteutettiin jo ennen BRD:n perustamista, poliittiset manipuloinnit DDR:n valuuttaa vastaan sadoissa Länsi-Berliinin rahanvaihtokonttoreissa, kaupan rajoittamismääräykset, joiden tarkoituksena oli estää tai vaikeuttaa DDR:ssä kipeästi tarvittujen investointihyödykkeiden, varaosien ja tavaroiden toimittamista.

Nämä toimenpiteet eivät kyenneet pakottamaan polvilleen DDR:ää, joka 50-luvulla ryhtyi kulkemaan sosialismin tietä. Suunnattomin voimanponnistuksin rakensivat työtätekevät kansantalouden ja ryhtyivät kehittämään sitä suunnitelmallisesti oikeissa suhteissa.

Perusnäkemyksen ja sen toteuttamiseen tarvittavat toimenpiteet hahmotteli Saksan sosialistinen yhtenäisyyspuolue (SED). Se oli syntynyt vuonna 1946 kommunistien ja sosiaalidemokraattien yhteenliittymisen seurauksena. Tämän yhtenäisen, voimakkaan, vallankumouksellisen puolueen perustaminen merkitsi Saksan työväenluokan vanhan haaveen toteutumista. SED:n ehdottamat talouselämän, hallinnon ja kulttuurin demokratisointitoimet mahdollistivat kaikkien rakennustyöhön halukkaiden ja edistyksellisten voimien laajan liiton.

Nyt oli kysymys porvarillis-demokraattisen vallankumouksen päätökseen saattamisesta. Tämä tapahtui aluksi siirtämällä militarististen junkkerien ja suurmaanomistajien maa demokraattisella maareformilla talonpoikien haltuun ja myöhemmin demokraattisen koulu-uudistuksen avulla. Sen tehtävänä oli poistaa fasismin turmiollinen henki juurineen kaikista sivistyslaitoksista sekä tarjota koko kansalle samanlaiset sivistysmahdollisuudet.

Samanaikaisesti oli rakennettava fasisminvastainen demokraattinen järjestys, joka tukeutui työtätekevien poliittiseen ja taloudelliseen valtaan työväenluokan johdolla. Vanha valtiokoneisto oli hävitettävä ja korvattava demokraattisilla voimilla. Työtätekevät muodostivat itse uuden valtiokoneiston. Sotarikollisten ja aktiivinatsien teollisuuslaitokset otettiin kansan omistukseen.

Kansa loi itse valtaelimensä, työtätekevät suorittivat itse maareformin, työtätekevät puhdistivat itse tehtaiden johtoelimet natseista ja militaristeista. Näin ollen voidaan jo DDR:n perustamista edeltäneestä ajasta sanoa, että alussa oli demokratia. Työ- ja toimipaikoilla, kaupungeissa ja kunnissa alkoivat ihmiset osallistua työskentelyyn, suunnitteluun ja hallitsemiseen. Omien etujensa mukaisesti jatkoivat DDR:n työtätekevät 50-luvulla talouselämän edelleenkehittämistä ja lujittivat sosialistisia tuotantosuhteita. Tämä oli heidän oma tahtonsa, koska he vain siten kykenivät avaamaan itselleen tien riistosta vapaaseen, mielekkääseen ja yhä rikkaammaksi muodostuvaan elämään täyden sosiaaliturvan vallitessa. Kehitys on osoittanut heidän olleen oikeassa. Raskaiden alkuaikojen ponnistukset ovat kannattaneet.

Kenen hallussa talouselämä on?

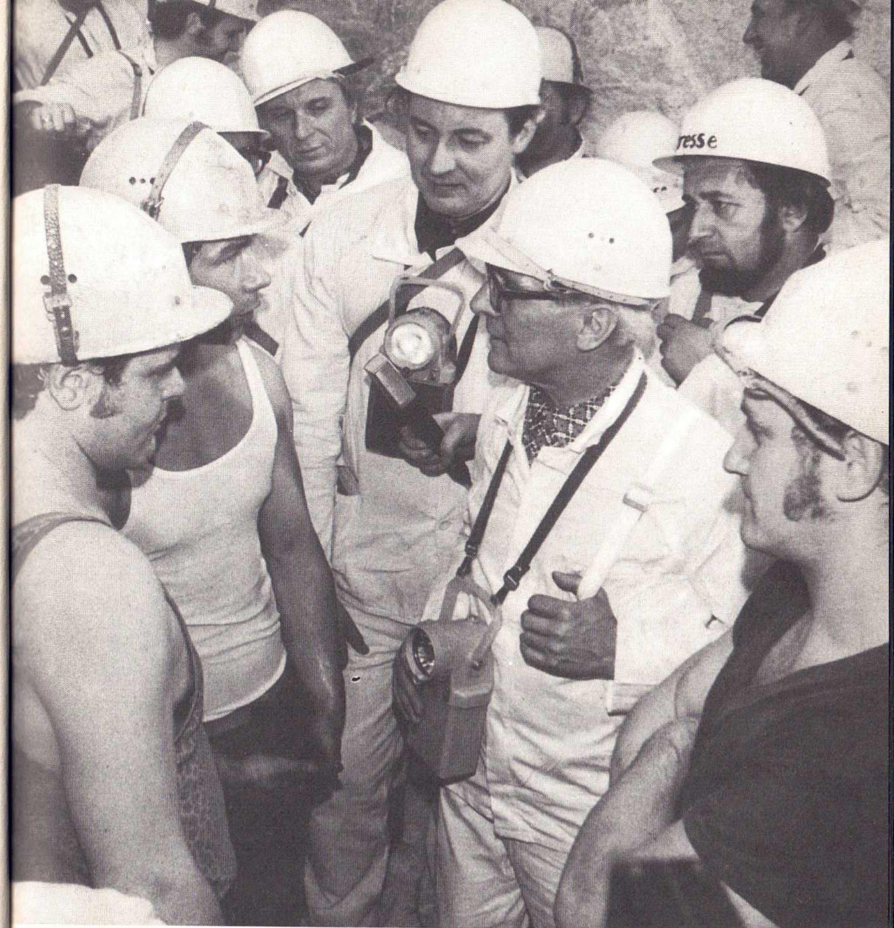
Sotarikollisten, aktiivinatsien ja suurtilallisten omaisuuden pakkoluovutus suoritettiin vuosien 1945 ja 1947 välisenä aikana toisen maailmansodan neljän voittajavallan (Neuvostoliiton, USA:n, Ison-Britannian ja Ranskan) allekirjoittaman Potsdamin sopimuksen mukaisesti. Potsdamin sopimus, joka tähtää saksalaisten natsien ja militaristien vallan riistä-

miseen, on toteutettu tarkkaan nykyisen DDR:n alueella, ja nimenomaan vain täällä. Tämä oli mahdollista, koska nykyisen DDR:n alue vapautettiin olennaisilta osiltaan neuvostoarmeijan toimesta ja koska saksalaiset antifasistit olivat luoneet tänne Neuvostoliiton avulla demokraattiset olot.

Korvauksetta suoritettujen pakkoluovutusten demokraattinen luonne vahvistettiin kansanäänestyksellä. Äänioikeutettujen kansalaisten selvä enemmistö kannatti tätä toimenpidettä. Pakkoluovutuksen ansiosta muuttuivat valtasuhteet täysin, koska talouselämän ja siten tosiasiallisesti valtion siihenastiset herrat lakaistiin pois. (Valtaosa heistä oli muutenkin katsonut parhaaksi kadota lännen suuntaan.) Monien kansalaisten kohdalla alkoi ajatusprosessi: Jos on mahdollista riistää valta talouselämän tähänastisilta herroilta, niin onko silloin myös mahdollista, että työtätekevät asettuvat itse tuotantolaitosten johtoon? Tästä saatiin sittemmin todellakin hyvät tulokset, joskin alussa jouduttiin usein voittamaan suuria vaikeuksia.

Kansan omistukseen siirrettiin kaikki konsernit, joukko muita teollisuuslaitoksia ja pankit. Täten syntyi nykyisen sosialistisen teollisuuden perusta. Se oli tosin, kuten edellisessä luvussa esitimme, huonossa kunnossa, osaksi tuhoutunut tai vahingoittunut, osaksi sotatalouden kuluttamaa.

Maaseudulle muodostuivat maareformin suorittamisen jälkeen jo aikaisessa vaiheessa täysin uudenlaiset olosuhteet. Myös täällä oli kysymys prosessista, johon monet pienviljelijät ja maatyöläiset välittömästi osallistuivat maakomissioiden jäseninä. Maareformin ansiosta sai 210 000 uudisviljelijää noin 3,3 miljoonaa hehtaaria maata haltuunsa. Nämä uudisviljelijät olivat osaksi entisiä maatyöläisiä, osaksi siirtolaisia. Tämän lisäksi sai 122 000 vain vähän maata omistanutta talonpoikaa lisämaata. Maareformi muodosti näin ollen poliittisesti erittäin tärkeän prosessin, olihan tämä maa peräisin 7 136 suurtilallisen pakkoluovutuksista (heistä jokainen oli omistanut yli 100 hehtaaria), 4 000 sotarikollisen pakkoluovutuksista ja edelleen konsernien, pankkien ja natsijärjestöjen maaomaisuudesta. Osaan suurtilallisten aikaisemmin omistamaa maata syntyi kansanomistamia tiloja.

SED:n keskuskomitean pääsihteeri ja DDR:n valtion neuvoston puheenjohtaja Erich Honecker (3. oik.) tapaamassa Werran kalikaivoksen työläisiä. 850 metrin syvyydessä maanpinnan alapuolella he keskustelevat uusista mahdollisuuksista parantaa työ- ja elinehtoja.

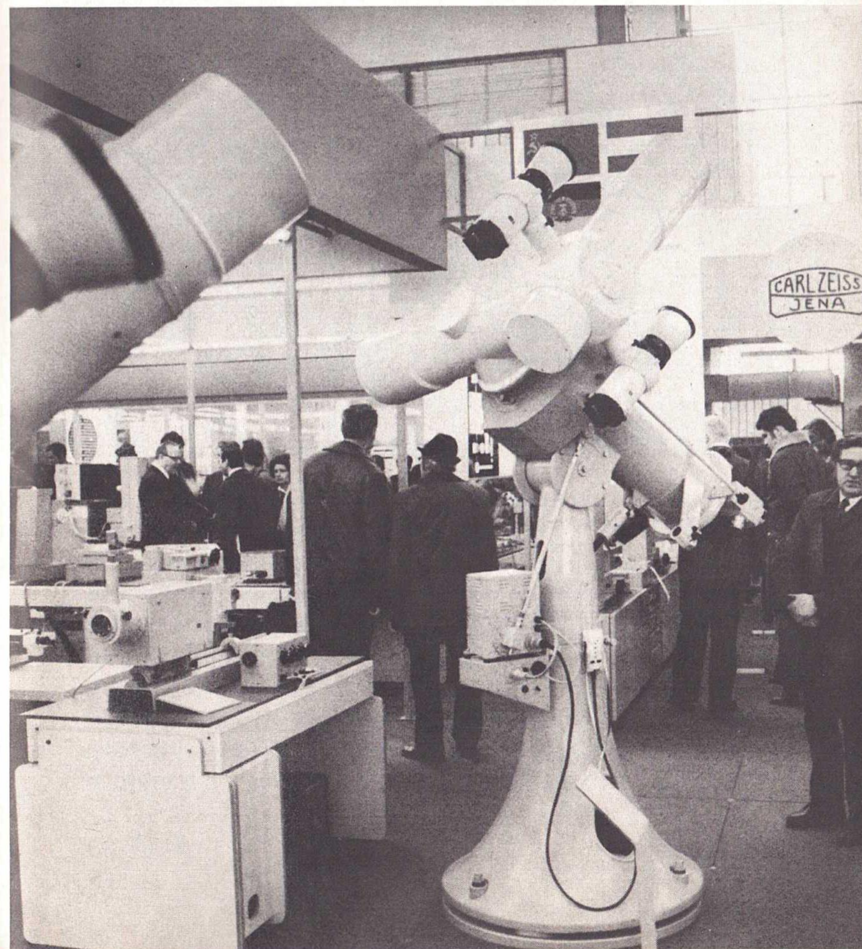
Nuorisokollektiivi "X festivaali" antaa tuntuvaa apua DDR:n pääkaupungin Berliinin ehostamisessa entistä kauniimmaksi. Suuren sosialistisen lokakuun vallankumouksen 60. vuosipäivän kunniaksi järjestetyssä kilpailussa työtätekevät kamppailevat kansantalouden kaikilla aloilla erinomaisten tuotantotulosten saavuttamiseksi (ylhäällä).

Dresdenin kansanomistamassa lääketehtaassa mestarina työskentelevällä Käte Meierilla (oik.) on aina aikaa työtovereilleen. Ammattiyhdistyksen naisjaostossa hän huolehtii erityisesti ansiotyössä käyvien äitien asioista (vasemmalla).

Schwedtin kaupunginvaltuuston jäsen Gerhilde Pötsch (oik.) on petrokemian kombinaatin työntekijäin keskuudessa haluttu puhekumppani keskusteltaessa vaalipiirin kunnallisista ongelmista (oikealla).

VEB Carl Zeiss Jenan valmistamat suorituskykyiset astronomiset suurlaitteet avaavat näkymän taivaalle. Neuvostoliitosta, DDR:stä ja Unkarista kotoisin olevat tiedemiehet ja suunnittelijat ovat osallistuneet yhdessä tutkimustyöhön ja tuotantoon (alhaalla).

He eivät pelkää tulevaisuutta. Päätettyään oppiaikansa kansanomistamassa Otto Grotewohl -nimisessä tehtaassa Böhlenissä työskentelevät Wolfgang ja Peter teknikkoina. Sosialistinen sivistysjärjestelmä takaa jokaiselle nuorelle DDR:ssä laajat yleistiedot, käytännönläheisen ammattikoulutuksen ja turvatun työpaikan.

DDR:n talouselämä perustuu tänään suurimmalta osalta sosialistiseen omistukseen. Tähän kuuluvat koko valtiota koskeva kansanomaisuus, työtätekevien kollektiivien osuuskunnallinen yhteisomaisuus samoin kuin kansalaisten yhteiskunnallisten järjestöjen omaisuus. DDR:n talouselämä jakaantuu kuuteen suureen alueeseen.

● Ensimmäinen alue on teollisuus. Se muodostaa kansantalouden selkärangan. Siihen on keskittynyt työväenluokka, johtava poliittinen voima, ja siinä työskentelee suurin osa työväenluokan kanssa tiiviisti liittoutuneesta tieteellis-teknisestä sivistyneistöstä.

Noin 7 300 teollisuuslaitoksessa työskentelee 3,1 miljoonaa työntekijää (kaikki luvut ovat ilman ammattioppilaita). Näistä työskentelee yli 2 miljoonaa työläistä yli 1 000 työntekijän tehtaissa. Voimakkaimmin ovat edustettuina tehtaat, joissa on 1 000—2 500 työntekijää.

Teollisuuslaitoksista on tänään suurin osa kansan omistuksessa. Osuuskunnallisessa omistuksessa on joukko kulutusosuuskuntien tuotantolaitoksista, joiden työntekijämäärä on yhteensä noin 37 000, näiden kohdalla on kysymys leipomoista, lihatuote- ja muista elintarviketehtaista.

70-luvun puoliväliin saakka oli vielä yksityisiä ja sellaisia teollisuuslaitoksia, joissa valtio oli osakkaana. Nämä olivat lähes yksinomaan pieniä yrityksiä. Kyseiset yritykset otettiin kansan omistukseen omistajiensa suostumuksella, joille maksettiin asianmukainen korvaus, jonka suorittamisessa ei suinkaan oltu pikkumaisia. Suurin osa omistajista oli muutenkin jo ehtinyt eläkeikään. Ne, jotka halusivat jatkaa työntekoa ja joilla oli alalta erinomaiset tiedot, siirrettiin kansanomistaman talouselämän johtotehtäviin.

● Toisen suuren alueen muodostaa rakennusteollisuus noin 566 000 työntekijöineen. Se jäsentyy kansanomistamaan rakennusteollisuuteen sekä yksityisiin ja osuuskunnallisiin rakennusalan käsityöläisliikkeisiin.

● Tässä yhteydessä voimme mainita kolmantena tuottavan käsityöalan, jossa on työntekijöitä 330 000; tähän on otettu mukaan myös käsityöalan palveluliikkeet. Koko käsityöalan suorituksiin — perustaksi on otettu niiden arvo — osallistuvat

tuotanto-osuuskunnat noin 40 prosentilla. Suurin osa käsityöalan liikkeistä on yksityisomistuksessa.

● Neljännen alueen muodostaa maa- ja metsätalous noin 878 000 työntekijöineen. Näistä työskentelee 826 000 miestä ja naista maatalouden palveluksessa. Sen hallussa on yli 6,3 miljoonaa hehtaaria maatalouden hyötyalaa. Tästä viljelevät sosialistiset tuotantolaitokset (maatalouden tuotanto-osuuskunnat, yhteistoimintaosastot, kansanomistamat tilat) 95 prosenttia; loput 5 prosenttia on yksityiskäytössä olevaa maata ja kirkon maata.

Osuuskuntaviljelijöiden luokka keskittyy maataloustuotantolaitoksiin. Se ja poliittisesti johtava työväenluokka muodostavat DDR:n molemmat perusluokat. Työläisten ja osuuskuntaviljelijöiden poliittinen liittoutuminen sivistyneistön ja muiden yhteiskuntakerrosten kanssa määrää poliittisia valtasuhteita. Tämä perustuu toverilliseen yhteistyöhön työväenluokan puolueen, SED:n, johdolla.

Maatalouden tuotanto-osuuskunnat ovat syntyneet sadoista tuhansista pienistä talonpoikaistiloista. Vuonna 1950 oli olemassa noin 888 000 maatalousyritystä. Niiden suuruus oli keskimäärin seitsemän hehtaaria ja niissä työskentelevien määrä yhteensä noin 2,2 miljoonaa. Vuonna 1952 alkaneessa prosessissa, joka saatiin 1960 päätökseen, liittyivät talonpojat yhteen osuuskunniksi. Ne ovat lisänneet suorituksiaan vuosi vuodelta ja ovat vaikuttava todiste teollismaisiin tuotantomenetelmiin siirtyvän sosialistisen maatalouden eduista.

● Viidennen talousalan muodostavat liikennelaitos ja tietoliikenne. Niiden palveluksessa on 605 000 työntekijää. DDR:n perustuslaissa on määrätty, että liikenneväylät, rautatielaitoksen, merenkulkulaitoksen ja ilmailun kuljetusvälineet samoin kuin tietoliikenteen laitteistot ovat kansan omaisuutta. Juuri DDR:n kaltaisen teollisuusvaltion kannalta on liikenteellä ja tietoliikenteellä erittäin suuri merkitys.

● Kuudes alue on kauppa noin 848 000 työntekijöineen. Sen piiriin kuuluu kansanomistamia kauppaliikkeitä tavarataloista myymäläyhtymiin, hotelli- ja ravintolayhtymiin ja kansanomistamiin vähittäismyymälöihin asti. Samanaikaisesti

toimii etenkin maaseudulla kulutusosuuskuntia. Niissä on 230 000 työntekijää ja niiden piiriin kuuluu tavanomaisten myymälöiden rinnalla myös itsepalvelumyymälöitä, tavarataloja ja ravintoloita. Yli 50 000 työntekijää työskentelee komissiosopimuksen tehneissä vähittäiskauppaliikkeissä (ne saavat tavaransa sosialistiselta kaupalta komissiona) ja muissa yksityisliikkeissä. Niiden joukossa on myös monia ravintoloita. Näillä kaikilla, kuten myös yksityisillä käsityöläisillä, on hyvät ansiot ja varmat tulevaisuudennäkymät. Pääasia on, että kansalaisten huolto on hyvää. Sosialismissa on paikka jokaiselle, joka auttaa sen rakentamista, ja kylliksi työtä kaikille työtätekeville.

Teollisuus: rakenne ja suuntaviivat

Lujan ja modernin energia- ja raaka-aineperustan aikaansaaminen kuuluu tuotantovoimien kehityksen perusedellytyksiin sosialismissa ja kommunismissa. Nuoren neuvostovallan rakentaessa 60 vuotta sitten talouselämäänsä loi V. I. Lenin lauseen: "Kommunismi merkitsee neuvostovaltaa ja koko maan sähköistämistä."

DDR:ssä tullaan energia- ja raaka-aineperustan kehittämiseen käyttämään vuosien 1976 ja 1980 välisenä aikana noin 33 prosenttia investoinneista. Tällöin lähdemme ennen kaikkea omien energia- ja raaka-ainevarojen käyttöönotosta. (Luvussa "Eräitä ongelmia" tullaan tähän paneutumaan hiukan lähemmin.)

Teollisuustuotannon keskeytymätön kasvu, joka tulee jatkumaan myös kuluvana viisivuotiskautena (1976—1980), johtuu suurelta osalta energia- ja raaka-aineperustan nopeasta kehittymisestä.

Mikä on tyypillistä DDR:n teollisuudelle ja mitä kehityssuuntia siinä voidaan havaita? Tarkastelemme kolmea tekijää.

● Ensinnäkin voidaan havaita teollisuustuotannon lisääntyminen kokonaisuudessaan. Se tulee vuonna 1980 saavuttamaan noin 312 miljardia markkaa, sen jälkeen kun se vuo-

teen 1975 mennessä oli kasvanut 237 miljardiin markkaan (vrt. dokumentaatiossa esitettyjä piirroksia ja taulukkoja). Vuodesta 1976 lähtien saavutetut tulokset antavat aihetta päättelyyn, että suunniteltu kasvu tullaan saavuttamaan, todennäköisesti jopa ylittämään. Tämä voitiin havaita myös edellisellä viisivuotiskaudella.

● Toinen tärkeä näkökohta on keskeytymätön laadullinen kehitys. Vuosina 1971—1975 siirrettiin yli 22 000 uutta tuotetta ja menetelmää tuotantoon, joista 4 000 pelkästään kulutustarviketeollisuudessa. Monilla teollisuudenaloilla, etenkin metallinjalostusteollisuudessa, oli vuoden 1975 tuotannosta puolet sellaisia tuotteita, joita oli ryhdytty valmistamaan vuoden 1971 jälkeen.

Korkeimmalla laatumerkinnällä varustettujen valmisteiden tuotanto on tänä aikana kasvanut nopeammin kuin tavarantuotanto, ja sen arvon on tarkoitus kaksinkertaistua vuosien 1976 ja 1980 välisenä aikana. Tällöin on kysymys tuotteista, jotka ovat perusteellisten valtiollisten testausten jälkeen saaneet korkeimman laatumerkinnän. Ne vastaavat kansainvälisesti johtavia tuotteita tai ylittävät niiden laadun.

Teollisen kehityksen laadulliseen puoleen kuuluu myös sen aineellis-teknisen perustan jatkuva lujittaminen. Niinpä nykyinen viisivuotissuunnitelma edellyttää investointien jatkuvaa kasvua uuden tekniikan kohdalla. Noin 50 prosenttia tähän tarkoitukseen myönnetyistä varoista käytetään moderneihin koneisiin, laitteistoihin ja varusteisiin.

Tasavaltamme teollisuuden laadulliselle kehitykselle on luonteenomaista, että sen suorituskyvyn lisääntyminen perustuu pääasiassa työn tuottavuuden kohottamiseen ja vain suhteellisen vähäiseltä osin tuotannon ekstensiiviseen laajentamiseen. Tätä on ratkaisevalla tavalla edistänyt tieteen saavutusten ja uuden tekniikan soveltaminen. Myös tulevaisuudessa tulee tämä muodostamaan teollisen kehityksen pääkeinon. Tästä käytetään nimitystä sosialistinen voimaperäistäminen; tarkastelemme sitä lähemmin vastaavassa luvussa.

Teollisuuden palveluksessa työskentelee noin 3,1 miljoonaa työntekijää (työläisiä ja toimihenkilöitä; tämä luku ei

sisällä ammattioppilaita, joiden määrä on koko talouselämän piirissä noin 465 000, joista teollisuudessa noin 215 000). Työntekijämäärän absoluuttinen kasvu tulee kuluvana viisivuotiskautena olemaan teollisuudessa noin 130 000 ja rakennusalalla 36 000. Tämä työntekijämäärä ei kuitenkaan yksinään pysty varmistamaan tuotannon suunniteltua nousua. Sen vuoksi on välttämätöntä säästää teollisuudessa ja rakennusalalla vuosittain noin 250 miljoonaa työtuntia tieteellis-teknisiä saavutuksia hyväksikäyttämällä. Tämä vastaa noin 130 000 työntekijää ja merkitsee siis huomattavaa tuottavuuden kasvua sekä takaa työtätekevien elämän parantamisen edellyttämän tuotannon lisääntymisen.

● Kolmanneksi liittyy vuoteen 1980 mennessä saavutettavaksi suunniteltu teollisuustuotannon kasvu kolmanneksella vuoteen 1975 verrattuna samoin kuin laatutekijöiden kehittyminen työolojen suunnitelmalliseen parantamiseen. Yksistään vuonna 1977 parannetaan työoloja teollisuuden ja rakennusalan piirissä vähintään 180 000 työskentelypaikalla. Suunnitelma edellyttää haittavaikutusten alaisina työskentelevien työntekijöiden työpaikkojen määrän vähentämistä vuoteen 1980 mennessä vähintään neljänneksellä. Tämä koskee etenkin sellaista työtä, jota joudutaan suorittamaan kuumuuden, voimakkaan melun ja pölyn haittavaikutusten alaisuudessa.

Seuraavassa tarkastelemme teollisuuden rakennetta ja teollisuusalojen suunniteltua kehitystä.

On olemassa viisi alaa, jotka on mainittava erityisesti niiden suuruuden vuoksi. Niiden jokaisen osuus on yli 10 prosenttia koko teollisuustuotannosta. Nämä alat ovat koneenrakennus- ja kulkuneuvoteollisuus, jonka osuus teollisesta tavarantuotannosta on runsaat 24 prosenttia, elintarviketeollisuus, jonka osuus on 16,5 prosenttia, kemian teollisuus, jonka osuus on 15 prosenttia, sähkötekninen ja elektroninen teollisuus sekä kevyt teollisuus (ilman tekstiiliteollisuutta), joiden kummankin osuus on 11,3 prosenttia. Muita aloja ovat metallurgia, jonka osuus teollisuustuotannosta on 7,8 prosenttia ja tekstiiliteollisuus, jonka osuus on 6,5 prosenttia. Näennäisesti pieni tekstiiliteollisuus työllistää 244 000 työnte-

kijää ja tuottaa vuonna 1977 lähes 900 miljoonaa neliömetriä kangasta, josta merkittävä osa on tarkoitettu vientiin.

DDR:n teollisuuden profiilia määräävät siten myös viennin suhteen koneenrakennus- ja kulkuneuvoteollisuus sekä sähkötekninen ja elektroninen teollisuus, jotka metallinjalostusteollisuutena kattavat yhdessä yli neljänneksen DDR:n tuotannosta, sekä kemian teollisuus mainittuine 15 prosentteineen (vrt. vihkosen lopussa olevaa karttaa). Siten näiden kolmen alan osuus on 40 prosenttia koko teollisuustuotannosta. Niiden palveluksessa on yhteensä 1,6 miljoonaa työntekijää.

Nykyisessä viisivuotissuunnitelmassa on otettu huomioon näiden alojen merkitys oman talouselämän modernisoinnin, kulutustavaratuotannon ja viennin kannalta; kemian teollisuuden kohdalla on lisäksi otettava huomioon sen merkitys lannoitteiden ja tuholaisten torjunta-aineiden toimittajana maataloudelle.

Siksi onkin vuoteen 1980 mennessä suunniteltu seuraavat keskimääräistä suuremmat tuotannon kasvut (verrattuna vuoteen 1975 = 100 prosenttia): työstö- ja jalostuskoneteollisuus 156 prosenttiin; yleinen koneenrakennusteollisuus, maatalouskoneen- ja kulkuneuvonrakennusteollisuus 142 prosenttiin; raskas koneen- ja laitteistonrakennusteollisuus 140 prosenttiin; sähkötekninen ja elektroninen teollisuus lähes 146 prosenttiin; kemian teollisuus 144,5 prosenttiin.

Koko metallinjalostusteollisuudella samoin kuin DDR:lle samaten perinteellisellä kemian teollisuudella on vuosikymmenien ajan ollut suurimmat kasvuluvut tuotannossa. Tämä suuntaus säilyy myös kuluvan viisivuotissuunnitelman aikana. Tällöin erottuvat eräät teollisuudenhaarat erittäin selvästi. Mainittakoon niistä esimerkkeinä mittaus-, ohjaus- ja säätötekniikan tuotannon kasvu 220 prosenttiin, sairaalatekniikan tuotannon kasvu — ennen kaikkea DDR:n terveydenhoitoalan käyttöön, mutta myös vientiin — 183 prosenttiin, muovin- ja elastomeerinjalostuskoneiden tuotannon kasvu 173 prosenttiin, avokaivosteollisuuden varusteiden tuotannon kasvu 171 prosenttiin ja sähköteknisten laitteistojen tuotannon kasvu 160 prosenttiin. Suorituksiaan huomattavasti

lisäävien teollisuudenhaarojen joukkoon kuuluu myös kemianlaitteistoja valmistava teollisuus, jonka työntekijämäärä tulee kasvamaan noin 5 000:lla. Suurimittaista vientiä harjoittavan työstökoneteollisuuden 130 000 työntekijää aikovat nostaa tuotantoaan vuosina 1976—1980 164 prosenttiin.

Vuonna 1975 erittäin menestyksellisesti päätökseen saatu edellinen viisivuotissuunnitelma ja vuosien 1976 ja 1977 tulokset todistavat tämäntapaisten tavoitteiden olevan realistisia. DDR:n talouselämän käytäntö osoittaa, että ainostaan sosialistiset olosuhteet takaavat talouselämän tasajatkuisen kasvun, mikä voidaan nähdä suunnitelmista ja niiden täyttämisestä.

Tämän lisäksi on mainittava viisivuotissuunnitelman kaksi muuta tärkeää suuntausta. Niiden perusteella käy selväksi, että sosialistisen talouden tarkoituksena on ihmisten tarpeiden tyydyttäminen. Ensinnäkin on metallinjalostus- ja kemian teollisuuden voimakkaan kehityksen ohella havaittavissa tuotannon tähän mennessä laajamittaisin kasvu kulutushyödykkeitä valmistavan teollisuuden erikoisaloilla (joiden tuotanto jo tähän asti on ollut erittäin laajaa). Niinpä posliiniteollisuus tulee laajantamaan tuotantoaan vähintään 150 prosenttiin, lasi- ja keraaminen teollisuus samoin kuin huonekaluteollisuus 144 prosenttiin sekä kevyt teollisuus tekstiilit ja vaatetus mukaanlukien yli 140 prosenttiin.

Tämä merkitsee, että jo muutenkin voimakkaasti kehittynyt kulutushyödyketeollisuus tulee kuluvana viisivuotiskautena kasvamaan erittäin voimakkaasti niin laadullisesti kuin myös määrällisesti. Tähän tullaan investoimaan 19 miljardia markkaa.

Lopuksi mainittakoon vielä eräs viisivuotissuunnitelman suuntaus. DDR on asettanut ajanjaksolle 1976—1980 tähän mennessä korkeimmat tavoitteet rakennustuotannon, nimenomaan asuntotuotannon alalla. Tarkoituksena on rakentaa ja peruskorjata 750 000 asuntoa yli 2 miljoonalle kansalaiselle, näistä 550 000 on uusia asuntoja. Näiden lisäksi rakennetaan tarvittavat koulut, lastentarhat ja -seimet, poliklinikat ja myymälät.

Miljoonien ihmisten asuinolojen parantaminen muodos-

taa laajan sosiaalipoliittisen ohjelman ydinosan. Kyseinen ohjelma hyväksyttiin vuonna 1971 SED:n 8. edustajakokouksen toimesta, ja DDR:n kansalaiset ovat ryhtyneet toteuttamaan sitä suurella tarmolla ja hyvin tuloksin. Vuoteen 1975 mennessä on saatu 609 000 uutta ja peruskorjattua asuntoa 1,8 miljoonalle kansalaiselle. Vuonna 1976 teki SED:n 9. edustajakokous päätöksen kyseisen ohjelman jatkamisesta.

Vuonna 1976, kuluvan viisivuotissuunnitelman ensimmäisenä vuonna, rakennettiin jo 150 600 asuntoa, joista ensimmäisen kerran uusia asuntoja yli 100 000. Rakennusteollisuuden suoritukset edesauttavat siten enenevässä määrin asunto-ongelman ratkaisemista DDR:ssä vuoteen 1990 mennessä. Tämän tehtävän, jossa talous- ja sosiaalipolitiikka näin välittömästi ja selvästi yhtyvät, muista näkökohdista informoimme lukijoita viimeisessä luvussa.

Ulkomaankauppa

Talouselämän suoritustensa ja tuontitarpeittensa johdosta kuuluu DDR niihin maihin, joiden ulkomaankauppa on voimakkaasti kehittynyttä. Ulkomaankauppajärjestöt, vienti- ja tuontiliikkeet, ovat sosialistisia yrityksiä; ulkomaankauppa on samassa määrin valtion monopoli kuin valuuttatalouskin.

Vuonna 1978 tulee DDR:n ulkomaankaupan määrä (vienti ja tuonti) ylittämään 100 miljardin valuuttamarkan rajan. Täten tulee vuosien 1972/73 keskimääräinen liikevaihto kaksinkertaistumaan. Tämä ilmentää ulkomaankauppajärjestöjen huomattavia ja menestyksellisiä ponnisteluja.

Silmäys tuonnin ja viennin rakenteeseen osoittaa DDR:n voimaa metallinjalostustuotteiden klassillisena maastaviejänä, mutta myös niitä rasituksia, joita maailmanmarkkinoiden kohoavat raaka-ainehinnat tuovat mukanaan, jotka nousevat nopeammin kuin valmiiden tuotteiden hinnat. (Seuraavat tiedot perustuvat efektiivisiin hintoihin ja muodostavat vuosien 1976/77 keskiarvon.).

Noin 53 prosenttia tuonnista on raaka-aineita polttoaineet

ja metallit samoin kuin puolivalmisteet ja elintarvikkeet mukaanlukien. Toisella sijalla tuonnissa ovat, tosin selvällä erolla, koneen- ja laitteistonrakennusteollisuuden tuotteet (runsaat 30 prosenttia). Niiden osuus on vuodesta 1960 lähtien tosin kaksinkertaistunut; tuolloin se oli vasta 14,4 prosenttia. Tämä on osoitus siitä, että teollisuuden modernisointia edistetään myös huomattavalla koneiden tuonnilla. Kemian tuotteet (10 prosenttia) sekä kulutushyödykkeet (yli 5 prosenttia) ovat tuontilistalla seuraavilla sijoilla. Viennin rakenne osoittaa selvästi DDR:n teollisuuden vahvat puolet. Lähes 51 prosenttia viennistä on koneita, laitteita ja kuljetusvälineitä. Seuraavilla sijoilla ovat teolliset kulutushyödykkeet (yli 15 prosenttia) ja kemian tuotteet (lähes 13 prosenttia).

DDR:n maailmanmarkkinoille tarjoamista tuotteista ovat tärkeimpiä ja perinnerikkaimpia koneet, etenkin korkeatuottoiset työstökoneet, mutta myös tekstiilikoneet, pakkauskoneet, polygraafiset koneet, muovin ja elastomeerin jalostukseen tarvittavat koneet samoin kun elintarvike- ja maatalouskoneet. Tämän epätäydellisen luettelon tarkoituksena on ainoastaan selventää tarjonnan laajuutta. Kysymys on tällöin koneista, jotka jo vuosikymmenien ajan ovat olleet vahvoissa asemissa maailmanmarkkinoilla.

Sama koskee myös laitteistojen vientiä sekä sähköteollisuuden tuotteita. Esimerkiksi kaapeliteollisuuden tieteellistekniset ratkaisut kuuluvat huippusaavutuksiin kansainvälisessä mittakaavassa. DDR vie maasta avokaivosteollisuuden varusteita, nostureita, sementtitehtaita, valimoita, valtamerilaivoja ja matkustajavaunuja, verhoja, posliinia, maailmankuulun kansanomistaman Carl Zeiss Jena -tehtaan valmistamia planetaarioita samoin kuin thüringeniläisessä teollisuuskaupungissa Suhlissa valmistettuja metsästysaseita. Tämä luettelo osoittaa erikoisalojen viennin monipuolisuutta. Vientiteollisuuden tavoitteena on tyydyttää jatkuvasti paremmin maailmanmarkkinoiden asettamia vaatimuksia tieteen ja tekniikan voimistuvan soveltamisen avulla.

DDR:n tavaranvaihdosta tapahtuu noin kaksi kolmannesta Neuvostoliiton ja Keskinäisen talousavun neuvoston (SEV) muiden sosialististen maiden kanssa. SEV:n jäseneksi DDR

tuli vuonna 1950, SEV:n perustamisen jälkeisenä vuonna. Aktiivisina jäseninä siihen kuuluu nyt yhdeksän maata: Bulgaria, Tšekkoslovakia, Kuuba, DDR, Mongolian kansantasavalta, Puola, Romania, Neuvostoliitto ja Unkari. Jugoslavia on työskennellyt vuodesta 1964 mukana SEV:ssä; eräät muut maat, kuten Suomi, ovat aloittaneet yhteistyön sen kanssa.

SEV on maailman dynaamisin talousalue ja edustaa valtioryhmittymää, joka YK:n tilaston mukaan on teollisuustuotannon, tuottavuuden ja kansantulon kasvussa jo yli kahden vuosikymmenen ajan ollut kärjessä kansainvälisessä mittakaavassa. Sen talouselämän kehitys ei tunne kriisejä eikä takaiskuja.

DDR:n vakavuus, sen kasvavat kansantaloudelliset suoritukset tukeutuvat olennaisilta osiltaan tähän talousliittoon. Yhteistyössä Neuvostoliiton ja muiden SEV-maiden kanssa on 70-luvun alusta lähtien alkanut uusi vaihe. Sitä toteutetaan taloudellisen yhdentymisen kokonaisohjelman pohjalta ja sitä on sen jälkeen syvennetty ja laajennettu merkittävässä määrin.

Tämän ohjelman sisältönä on lisääntyvä työnjako ja erikoistuminen, raaka-aine- ja energiaongelmien yhteinen ratkaiseminen, tieteellis-teknisen yhteistyön laajentaminen ja nopeuttaminen samoin kuin joukko kauaskantoisia erikoisohjelmia aina valkuaisainevajausongelman yhteiseen ratkaisuun saakka. Tämän mukaisesti SEV-maiden kansantaloussuunnitelmat koordinoidaan pitkällä tähtäimellä; tätä nykyä ne on koordinoitu vuoteen 1980 saakka.

DDR:n suurin kauppakumppani on Neuvostoliitto. Vuoteen 1980 saakka ulottuva viisivuotinen kauppasopimus on suurin tämäntapainen kahden maan välillä solmittu sopimus. DDR:stä Neuvostoliittoon suuntautuva vienti käsittää kahden kolmanneksen osalta koneita ja varusteita. Neuvostoliitto edesauttaa puolestaan DDR:n talouselämän modernisoimista. Esimerkiksi maamme energiaohjelma tukeutuu neuvostoliittolaisiin voimalavarusteisiin. Edelleen tulee DDR:n talous saamaan vuosina 1976—1980 Neuvostoliitosta muun muassa seuraavia tuotteita: 88,2 miljoonaa tonnia maaöljyä, 21,6 miljardia kuutiometriä maakaasua, 21 miljoonaa tonnia

kivihiiltä, 15,9 miljoonaa tonnia valssiterästä, 375 000 tonnia selluloosaa, 425 000 tonnia puuvillaa, 212 000 tonnia kuparia, 28 920 traktoria, 9 035 raskasta kuorma-autoa, 282 dieselveturia sekä 3 052 kaivin- ja maantasauskonetta.

Olisi tosin erehdys luulla DDR:n ulkomaankaupan olevan yksipuolisesti suuntautunutta. Lukuisat teollisuudenhaarat nauttivat kapitalistisissa teollisuusmaissa ja kehitysmaissa arvostusta tuotteidensa korkean laadun vuoksi. Neuvostoliittoa ja muita SEV:n piiriin kuuluvia kauppakumppaneita varten valmistetut suuret sarjat mahdollistavat myös mielenkiintoisia tarjouksia ei-sosialistisille maille. SEV:n puitteissa tapahtuva erikoistuminen edistää samoin DDR:n toimituskyvyn voimistumista muihin maihin.

Myös kapitalististen teollisuusmaiden kanssa harjoitettava kauppavaihto on osoitus DDR:n suorituskyvystä ja sen talouselämän kasvusta samoin kuin sen tuontitarpeista. Kapitalistisiin maihin suuntautuvan kaupan ongelmia ovat ennen kaikkea näiden maiden kriisi-ilmiöt, jotka 70-luvulla ovat olleet erityisen voimakkaita. Tätä kehitystä ei voida sisällyttää mihinkään sosialistiseen taloussuunnitelmaan. Luonnollisesti DDR tekee kaiken voitavansa pitääkseen kapitalististen maiden kriisien vaikutukset loitolla ja se pyrkii edelleen kehittämään kauppaa niiden kanssa. Aiomme lisätä vientiä näihin maihin tarjoamalla voimakkaammassa määrin korkealaatuisia ja markkinoita vastaavia vientituotteita. Näin voidaan kehittää tuontia kapitalistisista teollisuusmaista suunnitelmallisesti. Tällainen ulkomaankauppapolitiikka on epäilemättä tärkeä panos maailmankaupalle ja samalla myös rauhanomaiseen rinnakkainoloon erilaisen yhteiskuntamuodon omaavien valtioiden välillä.

DDR:n kauppa- ja taloussuhteita kehitysmaihin on alusta alkaen leimannut pyrkimys tasa-arvoiselta pohjalta palvella molemminpuolista etua ja edistää näiden maiden taloudellista riippumattomuutta. Siten tarjotaan myös ongelmaratkaisuja määrätyille talousaloille, koneita ja teollistamiseen tarvittavia laitteistoja. DDR ei tuo kehitysmaista ainoastaan raaka-aineita, vaan lisääntyvässä määrin myös puolivalmisteita ja valmiita tuotteita.

Tasavaltamme on kaikkia maita ajatellen suorituskykyinen ja luotettava kauppakumppani. Tämä johtuu sen yhteiskuntajärjestelmän, sosialismin, luonteesta, jota järjestelmää se saa kiittää kriisittömästä kehityksestään. Tämän vuoksi arvostetaan DDR:ää myös lainanottajana (on luonnollista, että se myös itse myöntää kaupan piirissä lainoja kansainvälisen käytännön mukaisesti). Se ei ole koskaan ollut velkaantunut eikä tule olemaan tulevina vuosinakaan, vaan se on maksanut aina kaikki lainat takaisin täsmällisesti korkoineen.

Ulkomaankauppa on siten tärkeä tekijä sosialistisen talouden ja kansantulon kehityksen kannalta. Hyvällä työllä edistävät työtätekevät maamme koko kansantaloudessa "Made in GDR" -merkinnällä varustettujen tuotteiden arvostuksen kasvua ulkomailla.

Eräitä ongelmia

Sosialistisen talouden kehitys ei tapahdu itsestään. Se ei ole vapaa niistä vaikeuksista, joita voi syntyä huonojen sääolosuhteiden tai muiden luonnontapahtumien vaikutuksesta. Myös DDR:n talouselämässä on eräitä ongelmia, joita talouselämää hallussaan pitävät työtätekevät joutuvat ratkaisemaan. Tässä on tarkoitus puuttua lähemmin kolmeen niistä.

● **Ensimmäiseksi: energiaongelma.** DDR:llä on merkittävä energianlähde, joka on samalla sen tärkein raaka-aine ja jota hyödynnetään suuressa määrin: ruskohiili. Tämän ohella saadaan maakaasua (noin seitsemän miljardia kuutiometriä vuodessa; vuodelle 1980 on suunniteltu noin kahdeksan miljardia kuutiometriä). Alhaisen laatunsa johdosta se soveltuu ainoastaan lämmitystarkoituksiin; sitä käyttävät lähistön teollisuuslaitokset. Edelleen esiintyy uraanimalmia, ydinenergian kehittämiseen tarvittavaa lähtöainetta.

Kaikkia energiantuottoon tarvittavia aineita otetaan talteen jatkuvasti kasvavin kustannuksin. Runsaasti muita aineita sisältävän ruskohiilen louhintakustannukset (louhinta tapahtuu yksinomaan avolouhintana siihen liittyvine suunnattomine maansiirtotöineen) ovat tämän vuosikymmenen aikana noin kolmanneksen suuremmat kuin 60-luvulla.

Tällä hetkellä DDR tuottaa noin 90 miljardia kilowattituntia sähköenergiaa. (Vuodeksi 1980 on suunniteltu noin 106 miljardia kilowattituntia.) Tästä saadaan noin 80 prosenttia lämpövoimaloissa ruskohiilestä, loput 20 prosenttia muista polttoaineista. Osallisina ovat tässä kaksi ydinvoimalaa, kolmas on rakenteilla. Useimpien vanhempien rakennusten samoin kuin monien omakotitalojen lämmitys tapahtuu ruskohiilibriketeillä. DDR vie myös maasta brikettejä.

Maamme hallussa on yli 1,5 prosenttia maailman ruskohiilivarastoista. Noin 250 miljoonan tonnin vuosituotanto on 28 prosenttia maailman tuotannosta; DDR on siten suurin ruskohiilen tuottaja.

60-luvun lopulla teki DDR:n puolue- ja valtiojohto strategisen päätöksen käyttää energiantuottoon edelleenkin ruskohiiltä omana raaka-aineperustana, asettaa maahantuotava maaöljy palvelemaan lähes yksinomaan kemiallista jalostusta ja olla käyttämättä sitä lämmitystarkoituksiin samoin kuin olla kiihdyttämättä ydinvoimaloiden rakentamista. Tuohon aikaan hymyiltiin DDR:lle eräissä maissa. Tällä välin on maamme energiaohjelma osoittautunut realistiseksi ja järkeväksi. Tähän mennessä on tehty ja tulevaisuudessa tullaan tekemään kaikki mahdollinen energiavajauksen syntymisen estämiseksi.

Ruskohiilen tuotanto tulee myös vuoden 1980 jälkeen (kuten myös kuluvan viisivuotissuunnitelman aikana) vielä kasvamaan lisääntyvän energiatarpeen tyydyttämiseksi. Ruskohiilen käyttöön perustuvia suurvoimaloita on parhaillaan rakenteilla esiintymien läheisyyteen, ja uusia avolouhoksia avataan.

Ruskohiilipohjalla toimivien voimalaitosten on kansantaloudellisen laskelman mukaan tuotettava noin 50 vuoden ajan kaikkien syntyneiden kustannusten peittämiseksi. Tästä lähtee myös DDR:n pitkän tähtäimen, vuotta 1990 pitemmälle ulottuva energiaohjelma.

DDR:n energiaohjelma saa olennaista tukea Neuvostoliiton taholta. Se on toimittanut ja toimittaa edelleenkin suoritusky-

kyisiä turbogeneraattoreita suurvoimaloihin samoin kuin dokumentaatioita ja laitteita ydinvoimaloihin. Nykyisen vuoteen 1980 ulottuvan viisivuotissuunnitelman aikana on ydinvoimaloiden tehon osuus voimaloiden tehon kasvusta 27 prosenttia. Edellisellä viisivuotiskaudella vastaava luku oli 17 prosenttia.

Esitetyistä syistä on DDR:n teollisuuden järkiperäinen energiankäyttö erittäin välttämätöntä. Eräs sosialistisen talouden periaatteita on muutenkin kaikkinaisten resurssien mahdollisimman taloudellinen hyväksikäyttö. Vuosien 1971—1975 viisivuotissuunnitelman aikana aleni energiankulutus 1 000 markan tavarantuotantoa kohden runsaat 3 prosenttia vuodessa, kuluvan viisivuotissuunnitelman osalta sen on suunniteltu alenevan yli 4 prosenttia vuodessa.

Energian säästöä stimuloidaan kaikkien tuotantolaitosten, esimerkiksi teollisuuden, kohdalla hinnanmuodostuksen avulla. Tämä pakottaa tuotantolaitokset vastaaviin rationalisointitoimiin. Tällä ei ole kuitenkaan mitään vaikutuksia kuluttajahintoihin. Myös sähkö-, kaasu- ja vesimaksut ovat väestön osalta pysyneet jo yli 30 vuoden ajan yhtä alhaisina (esimerkiksi kilowattitunti sähköenergiaa maksaa 0,08 markkaa). Ero huomattavasti suurempiin omakustannuksiin tasoitetaan valtion budjetista. Tämä on vain osa vakaiden hintojen politiikkaa. Se koskee väestön tarvitsemia hyödykkeitä samoin kuin maksuja ja vuokria.

● **Toiseksi: raaka-aineongelma.** Ruskohiilen rinnalla on DDR:llä mainittavammassa määrin ainoastaan kalisuoloja. DDR tuottaa vuosittain noin kolme miljoonaa tonnia kalilannoitetta (K_2O). Myös kuparia ja eräitä muita kirjometalleia esiintyy, muttei läheskään riittävästi. On myös silikaatteja kannattavaa lasi-, posliini- ja keraamista tuotantoa varten samoin kuin rakennusaineita. Ei kuitenkaan enempää.

Raaka-ainetuonnista joudutaan kapitalistisilla markkinoilla tapahtuneen hintojennousun vuoksi maksamaan huomattavasti enemmän kuin tämän vuosikymmenen alussa. SEV-maiden välillä vuosien 1976—1980 ajaksi sovittu hintaperusta edellyttää hintojen muodostamista ja sopimista joka vuosi uudelleen edellisten viiden vuoden keskimääräisten maailmanmarkkinahintojen pohjalta. Siten maksavat raaka-ainetilaukset SEV-maista samaten enemmän.

Raaka-aineiden saantinsa varmistamiseksi osallistuu DDR tämän vuoksi investoinneilla, erityisesti Neuvostoliitossa, raaka-ainelähteiden käyttöönottoon, raaka-aineiden louhintaan ja tuotantoon (vrt. selluloosa ja asbesti) samoin kuin Uralilta Neuvostoliiton länsirajalle johtavan maakaasujohdon rakentamiseen (DDR:läiset nuoret ovat ottaneet rakentaakseen 550 kilometriä pitkän osuuden kyselsestä "Ystävyys"-linjasta). Nämä investoinnit, jotka hyödyttävät kaikkia osapuolia, käsittävät kuluvana viisivuotiskautena kahdeksan miljardia markkaa, enimmäkseen koneiden ja laitteistojen muodossa.

Mainitut tekijät pakottavat voimistuviin ponnisteluihin materiaalitalouden alalla sekä kulutuksen alentamisen suhteen 1 000 markan tavarantuotantoa kohti että myös materiaalin korvaamisen suhteen. Mainittu erityiskulutus on laskenut vuosina 1971—1975 vuosittain 2,8 prosentilla. Sitä on tarkoitus vähentää edelleen tämän viisivuotiskauden aikana 3 prosentilla vuodessa. Tätä ei ole helppo toteuttaa, mutta se on epäilemättä mahdollista, varsinkin kun materiaalin käyttö on DDR:ssä rakennusalalla ja koneenrakennusteollisuudessa parhaiden kansainvälisten arvojen yläpuolella.

Suuret sijoitukset ovat tarpeen kotimaisten raaka-aineiden etsimiseksi, käyttöönottamiseksi ja tuottamiseksi. Nämä kustannukset ovat samassa määrin välttämättömiä kuin sekundääriraaka-aineiden voimistuva uudelleenkäyttö. Saavutettu taso ei ole suinkaan vielä tyydyttävä. Hyödyntämisastetta on tarkoitus nostaa vuoden 1975 24 prosentista 30 prosenttiin vuonna 1980. Tosiasia on, ettei jäteaineiden hyödyntäminen vastaa niiden kasvavaa määrää. Tässä suhteessa tarvitaan lisää tieteellisiä ja teknisiä ratkaisuja samoin kuin myös investointeja. Tässä yhteydessä on mainittava, että väestö antaa tehokasta apua jäteaineiden keräämisessä.

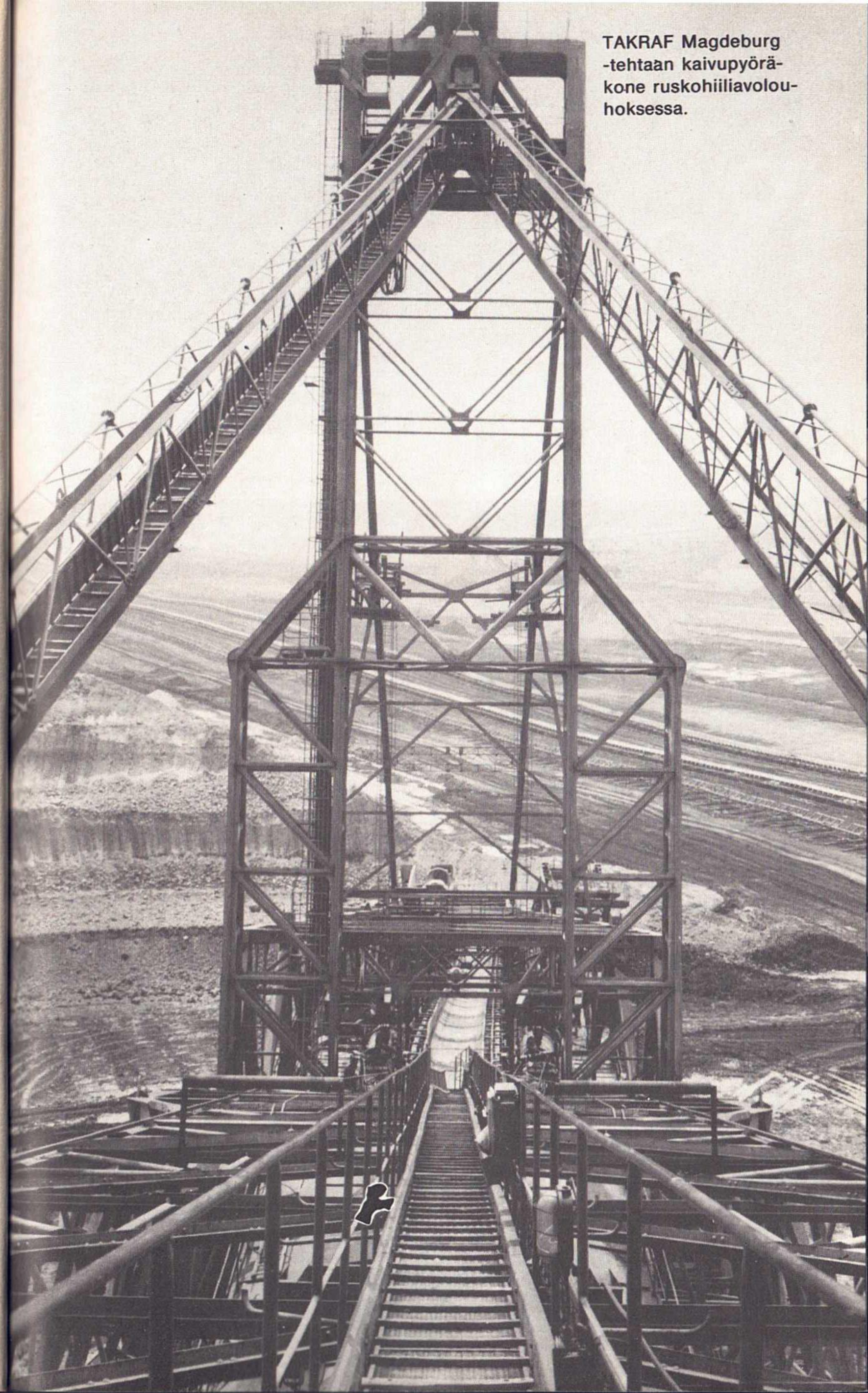
● **Kolmanneksi: olemassa olevien koneiden ja laitteistojen hyväksikäyttö.** Luvussa "Teollisuus — rakenne ja suuntaviivat" on selvitetty, miten juuri 70-luvulla uusi tekniikka on tehnyt tuloaan DDR:n tuotantolaitoksiin. Koneiden ja laitteis-

tojen hyväksikäyttö ei lisääntynyt samassa määrin, vaan oli paikallaan useita vuosia. Vasta vuosina 1976 ja 1977 saatiin tässä aikaan parannusta. Vuoden 1977 puolivälissä oli korkeatuottoisten laitteistojen hyväksikäyttöaste teollisuudessa keskimäärin 15 tuntia päivässä (vrt. dokumentaatiota). Mutta jo vuoden 1977 alkupuolella olivat tuotantolaitokset Plauenin teollisuuskaupungissa (Plauen tunnetaan niin verhoistaan kuin myös painokoneistaan) todistaneet, että 21 tunnin ylittäminen on mahdollista. Ja koko Karl-Marx-Stadtin piirikunnassa (voimakkaasti teollistunut piirikunta, koneenrakennusteollisuuden keskus, Karl-Marx-Stadt tunnettiin aikaisemmin Chemnitzin nimellä) saavutettiin samanaikaisesti 17 tuntia. Tässä kohdin on siis olemassa vielä huomattavia reservejä teollisuuden suoritusten lisäämiselle. Ei olekaan mikään sattuma, että uudet sosiaalipoliittiset toimet koituvat erityisesti niiden työtätekevien hyväksi, jotka työskentelevät kaksi- ja kolmivuorotyössä ja käyttävät siis tekniikkaa voimakkaasti hyväksi. Työaikaa lyhentämällä samoin kuin ylimääräisten lomien, vuorotyöpalkkioiden, loma- ja terveyskylpyläpaikkojen etuoikeutetun saannin sekä muiden etuisuuksien muodossa osoitetaan heille yhteiskunnan taholta tarvittavaa arvostusta. Tästä informoimme yksityiskohtaisemmin viimeisessä luvussa.

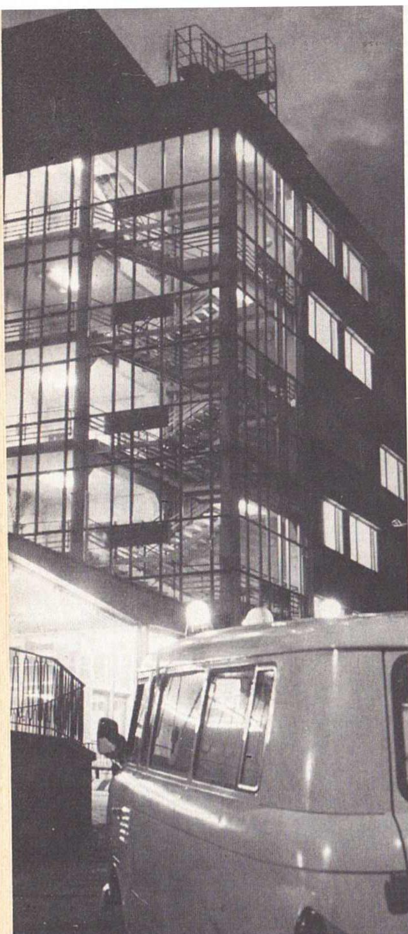
Miten suunnittelu tapahtuu?

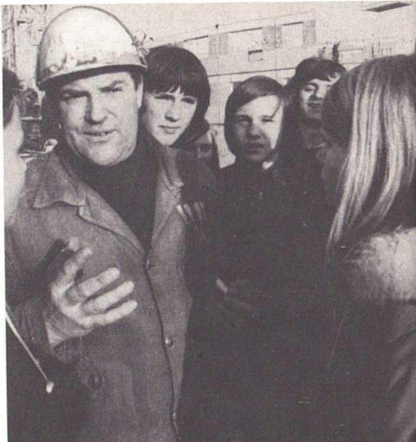
Mahdollisuus määrätä edeltäpäin tuotannon ja kiertokulun, tieteen ja yhteiskunnan kehityksen tulevia vaiheita on olemassa ainoastaan sosialismissa, sillä menestyksellisen suunnitelmatalouden edellytyksiä ovat ratkaisevien tuotantovälineiden sosialistinen omistus, sosialistinen valtiomahti ja työtätekevien aktiivinen osallistuminen suunnitteluun ja sen toteuttamiseen.

Kansantaloussuunnitelmat on suunnattu oikeissa suhteissa tapahtuvaan kehitykseen. Ne orientoituvat suureen tehokkuuteen ja koko talouselämää hyödyttäviin rationaalisiin ratkaisuihin.

TAKRAF Magdeburg -tehtaan kaivupyöräkone ruskohiiliavolouhoksessa.

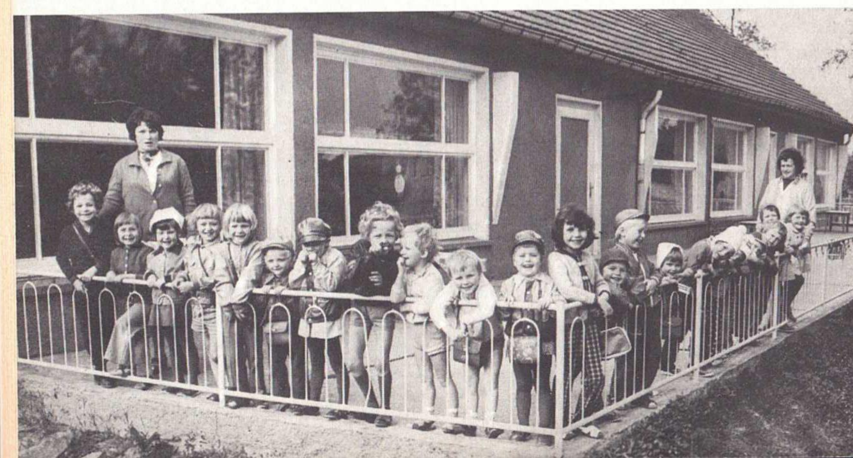

Premnitzissä sijaitsevan Friedrich Engels -nimisen kemiankuituja valmistavan kombinaatin poliklinikan 14 erikoisosastolla annetaan hoitoa 7 200:lle tehtaan työläiselle ja kaupungin asukkaille (vas.).

Asennustöiden vastaava Roland Schmidt selostaa asiantuntevasti neubrandenburgilaisille tytöille ja pojille tulevaa asuinaluetta. Erinomaisista saavutuksistaan hänet on palkittu Karl Marxin ansiomerkillä (ylhäällä).

Oli sitten kyse kaupungista tai maaseudusta, kaikkialla rakennetaan lastenseimiä ja lastentarhoja. Pienokaisten ollessa hyvässä hoidossa voivat äidit suorittaa huolettomina tehtäviään työpaikalla (alhaalla).

Elementtirakentaminen ja nykyaikainen tekniikka mahdollistavat myös näiden Magdeburgissa sijaitsevien monikerroksisten asuinrakennusten nopean rakennusvauhdin (ylhäällä).

Puhtaanvärisinä loistavat vanhojen leipzigilaisten patriisitalojen julkisivut. Kaikkialla DDR:ssä peruskorjataan asuntoja ja varustetaan mukavuuksilla vuokrien pysyessä edelleen yhtä alhaisina sekä entisöidään ja modernisoidaan kokonaisia keskusta-alueita (oikealla).

Muutto uuteen asuntoon — dresdeniläisen Urbanin työläisperheen kohdalla on harras toive toteutunut (alhaalla).

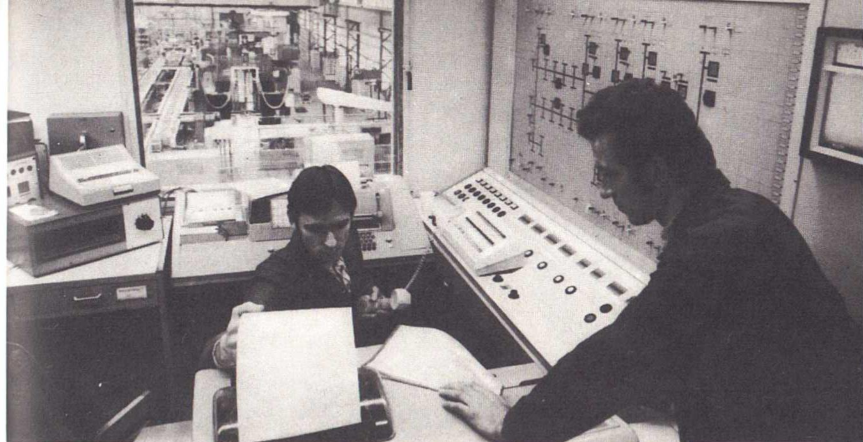
Työ- ja toimipaikkojemme arkipäivään kuuluvat ne 1,6 miljoonaa uudistajaa, joiden ehdotukset tuottivat yksistään vuonna 1976 3,7 miljardin markan hyödyn. Kuvassa kaksi heistä: insinööri Horst Eisner ja sorvari Klaus Teubner Elbtalwerk Heidenausta (alhaalla).

Rationalisoidut ja automatisoidut teollisuuslaitokset vähentävät ruumiillisen työn raskautta. Tästä tietokonekeskuksesta käsin tapahtuu Prisma-konejärjestelmän ohjaus täysin automaattisesti Fritz Heckert -nimisessä työstökoneenrakennuskombinaatissa Karl-Marx-Stadtissa (ulhäällä oikealla).

Ammattiliittojen ja työpaikkojen lomakodit tarjoavat mahdollisuudet virkistävien lomapäivien viettoon. FDGB:n miellyttävässä lomakodissa Elgersburgin linnassa tapasimme Manthein perheen, joka oli lähdössä kunnon hiihtoretkelle (keskellä oikealla).

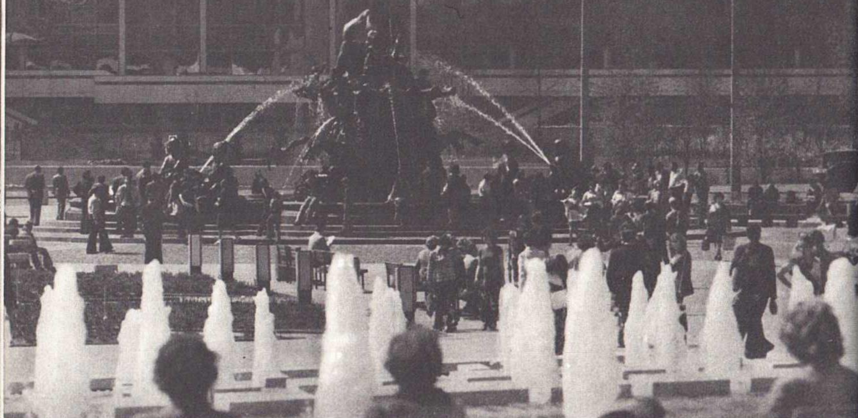
Huolenpidon ihmisestä huomaa kaikkialla DDR:n työpaikoilla. Siistissä työpaikkaruokalassaan voivat schkeuditzilaiset koneenrakennusalan työntekijät valita kahdeksan erilaisen aterian välillä (alhaalla oikealla).

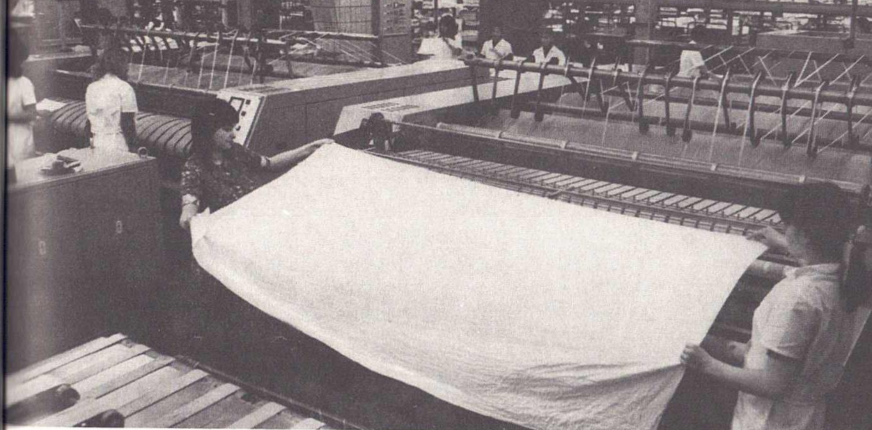

Taide ja kulttuuri kuuluvat arkipäivään antaen virikkeitä ja välittäen uusia vaikutteita. Berliinin keskustassa kutsuvat Tasavallan palatsi teattereineen ja lämpiögallerioineen, televisiotornin juurelle järjestetyt näyttelyt samoin kuin kulttuurihistoriallisesti arvokas Neptun-kaivo tutustumiskäynnille (ylhäällä).

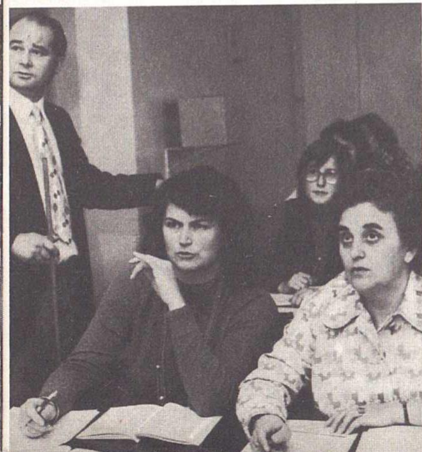
Ensimmäisestä minuutista lähtien tuntee eläkeläinen Hertha Müller sen huolenpidon, joka ympäröi Berliinin Köpenickissä sijaitsevan uuden vanhainkodin asukkaita (keskellä).

VEB Purotex on Dresdenissä sijaitseva palveluliike, jossa pestään, puhdistetaan, silitetään ja mankeloidaan. 14 päivän kuluttua saavat perheet kaappivalmiin pyykkinsä kotiin tuotuna (ulhäällä oikealla).

Kriitillisin silmin tarkkaillaan lautasia, vateja, kannuja ja maljakoita VEB Töpferhof Römhildissä. Kaunismuotoiset thüringeniläiset astiat eivät ole suosittuja ainoastaan DDR:n kansalaisten keskuudessa (alhaalla oikealla).

Suuret alat, moderni tekniikka ja erikoistuneet yritykset karjanhoidossa ja peltoviljelyssä ovat luonteenomaisia teollisuusmaiselle tuotannolle maaseudulla. Wittstockin kasvinviljelyä harjoittavassa maatalouden tuotanto-osuuskunnassa käytetään kokonaisena korjattavan sadon korjaamiseen luokoniittokoneita (ylhäällä).

Yhä useammat maataloudessa työskentelevät naiset hankkivat itselleen parempaa tietoutta. Wartenbergin maatalouskoulussa saavat Renate Büttner ja Irma Uschadel koulutuksen insinööriekonomeiksi (vasemmalla).

On olemassa viisivuotissuunnitelma ja siihen perustuva kunkin vuoden kansantaloussuunnitelma. (Valtion budjetissa on määritetty kulloinkin yhdeksi vuodeksi valtion kokonaistulot ja -menot. Suurimman tulolähteen muodostavat kansanomistamasta teollisuudesta saadut voitot.) Näihin suunnitelmiin eivät kuitenkaan sisälly ainoastaan teollisuus, maatalous ja muut aineellisen tuotannon alueet. Suunnittelu kattaa myös kaikki muut yhteiskunnallisen elämän alueet kaupasta kansansivistykseen, ammattikoulutukseen ja terveydenhoitoalaan asti. Se yhdistää teollisen kehityksen liikenteelle, rakennustoiminnalle ja kaupunkirakentamiselle asetettaviin vaatimuksiin, maatalouden välttämättömän kehittämisen teollisuuden maataloudelle suorittamiin toimituksiin (koneet, lannoitteet) ja kotimaankaupan tarpeisiin. Samoin suunnitellaan myös vienti ja tuonti.

Koulunsa päättänyt nuori ja hänen vanhempansa voivat esimerkiksi oikeutetusti sanoa tasavaltamme suunnitelman varmistavan ammattikoulutuksen ja työpaikan saannin sen päätyttyä. Kun viisivuotissuunnitelmasta ilmenee, että vuosien 1976 ja 1980 välisenä aikana tulee noin miljoona nuorta siirtymään talouselämän palvelukseen, niin tämä merkitsee samalla, että jokainen heistä löytää varmistetun ammattikoulutuksen jälkeen työpaikan ja että taipumukset, soveltuvuus ja yhteiskunnan tarpeet saatetaan yleensä sopusointuun keskenään varsinkin ajoissa tapahtuvan ammatinneuvonnan avulla.

Suunnitelman lähtökohtana on päätehtävä, joka merkitsee talous- ja sosiaalipolitiikan välistä ykseyttä. Tästä totesi SED:n keskuskomitean pääsihteeri ja DDR:n valtion neuvoston puheenjohtaja Erich Honecker: "SED:n 9. edustajakokouksen vuonna 1976 hyväksymät viisivuotissuunnitelman päätavoitteet on laadittu siten, että ne perussuhteissaan takaavat sosiaalipoliittisten hankkeiden toteuttamisen ja kokonaisuutena DDR:n lujittumisen."

Sosialistista suunnitelmataloutta määrää siis yhteiskunnan tavoite tarjota kansalaisille onnellinen, aineellisesti turvattu sekä henkisesti ja kulttuurillisesti rikas elämä. Suunnitelma lähtee aineellisten mahdollisuuksien kokonaisuudesta. Se

on suunnattu talouselämän voimakkaaseen ja vakaaseen kasvuun.

Tällöin ei ole kysymys jatkuvasti kohoavista kasvuluvuista, vaan teollisuustuotannon, investointien ja maataloustuotannon huomattavasta jokavuotisesta kasvusta, joka varmistaa elintason jatkuvan paranemisen.

Tuotannon, tavarakuljetusten, kaupan ja kulutuksen lisääntyminen samoin kuin talouselämän alojen lisääntyvä nivoutuminen kotimaassa ja SEV:ssä tekevät kansantalouden suunnittelun yhä monimutkaisemmaksi. Sen vuoksi onkin tarpeen jatkuvasti kehittää suunnittelua kasvavien vaatimusten mukaisesti.

Hallituksen keskussuunnitteluelimenä on Valtion suunnittelukomissio. Sitä voidaan luonnehtia suureksi tieteelliseksi instituutiksi, jonka käytössä on erittäin ammattitaitoisia työntekijöitä ja luonnollisesti myös tarpeellista tietojenkäsittelytekniikkaa. Sen on viime kädessä laskettava satoja tuhansia taloudellisia kohteita, pidettävä ne muistissa ja tasapainoitettava ne, ennen kuin kansankamari, DDR:n parlamentti, hyväksyy kansantaloussuunnitelman. Suunnittelukomissio ei kuitenkaan määrää mitään suunnitelmia, suunnittelu tapahtuu pikemminkin asiallisen koordinoinnin ja demokraattisten toimien puitteissa.

Lähtökohdan muodostavat ensinnäkin yhteiskunnalliset sekä kansantaloudelliset mahdollisuudet ja vaatimukset. Ne saadaan selville tieteellisin menetelmin ottamalla huomioon kaikki resurssit. Lähtökohtana ovat samoin työpaikkojen konkreettiset mahdollisuudet, työtätekevien ehdotukset ja suoritukset.

Yksinkertaistettuna tämä merkitsee vuosisuunnitelman suhteen sitä, että suunnittelukomissio laatii yksittäisiä talouselämän alueita varten valtiolliset tehtävät yhteistyössä ennen muuta teollisuudenaloista vastuussa olevien ministeriöiden kanssa. Olennainen merkitys on kansantaloudellisella tarpeella ja käytettävissä olevilla resursseilla (esimerkiksi työvoima, kapasiteetit ja raaka-aineet). Näistä ehdotuksista neuvottelevat ministeriöt tai niiden alaiset kansanomistamien tuotantolaitosten yhtymät kombinaattien ja muiden

tuotantolaitosten kanssa työtätekevien ollessa aktiivisesti mukana. Käytännössä tämä tapahtuu siten, että kansanomistama tuotantolaitos saa joka vuoden toukokuun puolivälissä tietoonsa tulevan vuoden valtiolliset suunnitelmatehtävät tuotantolaitoksen tavarantuotantoa, saatavaa voittoa ja työn tuottavuuden kohottamista koskevine tunnuslukuineen. Valtion päämääräasettelun pohjalta laativat suunnittelun asiantuntijat tuotantolaitokselle ja kansantaloudelle suotuisimman vaihtoehdon. Tässä he tukeutuvat ehdotuksiin, joita työtätekevät tekevät ammattiyhdistyksissä. Suunnitelmakeskusteluissa (näin nimitetään DDR:ssä näitä luovia neuvotteluja) ei luonnollisestikaan lueta kaikkia numerolistoja. Valtion johtajat, osastopäälliköt ja mestarit ovat velvollisia selvittämään kollektiiveilleen seuraavan vuoden suunnitelmaa. He lähtevät tärkeimmistä numerotiedoista asettaen tällöin kullekin kollektiiville varatut erityistehtävät etualalle, niin että lopuksi jokainen tietää, mitkä tehtävät odottavat häntä ja hänen työtovereitaan seuraavan vuoden aikana. Siitä keskustellaan suunnitelmakeskustelujen yhteydessä, kuten myös siitä, miten tavoitteet aiotaan toteuttaa. Kukaan ei tällöin säästä kritiikkiään, kun on kysymys epätyydyttävien asioiden korjaamisesta tai reservien löytämisestä. Ovathan työtätekevät viime kädessä itse tuotantolaitostensa omistajia.

Suunnitelmakeskustelusta, jota käydään viikkojen ajan, on mudostunut jo ajat sitten hyvä perinne, sosialistisen työpaikkademokratian tunnusmerkki. Se johtaa jatkuvasti satoihin tuhansiin ehdotuksiin, jotka tähtäävät työn parantamiseen, parempiin suorituksiin ja materiaalin säästöön. Työpaikkojen johtoelimet tutkivat kyseiset ehdotukset tunnollisesti.

Tämän suunnitteluvaiheen tulokset ovat työpaikkojen suunnitelmaluonnoksia, jotka nyt palaavat kombinaattien, kansanomistamien tuotantolaitosten yhtymien ja ministeriöiden kautta takaisin hallituksen keskuselimeen, suunnittelukomissioon. Tällöin suunnitelmaehdotukset tarkistetaan, koordinoidaan ja niitä puolustetaan ylemmän elimen edessä.

Koko kansantaloutta koskevan tasapainoituksen jälkeen laatii suunnittelukomissio kansantaloussuunnitelmaluon-

noksen, josta keskustellaan perusteellisesti ministerineuvostossa, SED:n keskuskomitean täysistunnossa ja kansankamarissa. Kansankamari hyväksyy kansantaloussuunnitelman, joka saa siten lainvoiman.

Laki sisältää sitovat valtiolliset suunnittelutehtävät ministeriöittäin ja piirikuntaneuvostoittain jäsenneltyinä. Vastaavat asiakirjat luovutetaan välittömästi päätöksenteon jälkeen talouselämän johtoelimille, joista ne siirtyvät kombinaatteihin ja muihin tuotantolaitoksiin. Tämä sitova työpaikkasuunnitelma on nyt "työpaikan laki".

Tähän ei työtätekevien suunnitelmaa koskeva ja ammattiliittojen johdolla tapahtuva demokraattisen myötämääräämisen prosessi suinkaan pääty. Työntekijöiden taholta tehdään valtiollisiin tehtäviin lisää ehdotuksia, jotka on suunnattu suunnitelmatavoitteiden kohottamiseen. Nämä saavat ilmauksensa niin kutsutussa vastasuunnitelmassa. Tämä suunnitelma käsittää yleensä ylimääräisen tavarantuotannon, jonka edellytyksenä on kuitenkin kyseisen "lisätuotannon" tarve.

Selväpiirteisen orientoinnin pohjalta tietävät työtätekevät, missä on vielä pullonkauloja, missä on vielä reservejä tai mistä niitä mahdollisesti voidaan löytää. Työpaikan suunnitelmaluonnoksen tavoin on myös vastasuunnitelman saatava ammattiliiton hyväksyminen.

Kahta muuta näkökohtaa ei tule unohtaa. Ensinnäkin sitä tosiasiaa, että suunnitelmatavoitteiden ylittämistä kannustetaan aineellisesti. Jos itse asetetut suuremmat tavoitteet saavutetaan, kohoaa työntekijöiden palkkiovaranto (siitä maksetaan vuoden aikana palkkioita erikoissuorituksista samoin kuin vuodenlopun palkkio, joka yleensä vastaa kuukausiansiota). Toisaalta tuo suunnittelutavoitteiden ylittäminen mukanaan myös ongelmia. Tämäntapaiset aloitteet merkitsevät kansantalouden puitteissa satojen miljoonien markkojen arvoista ylimääräistä tuotantoa, joka on tasapainoitettava (materiaalihuolto, alihankinnat, ylimääräiset kuljetukset). Niin muodoin on myös tässä tarkattava, ettei pääse syntymään epäsuhtaisuuksia. Tämä työtätekevien aloitteiden synnyttämä ongelma voimistaa kuitenkin sosialismia.

DDR:ssä on opittu kehittämään työtätekevien laajasta, hedelmällisestä keskustelusta realistinen suunnitelma. Tässä ovat myös olleet apuna Neuvostoliiton ja muiden veljesmaiden kokemukset. Useita toiveita, mitä moninaisimpia tarpeita joudutaan punnitsemaan. Kansanedustajilla ja tiedemiehillä on sanansa sanottavana yhtä hyvin kuin kokeneilla työryhmien vastaavilla, mestareilla ja nuorilla ammattimiehillä. Kansanedustustojen työryhmien toiminta tulee esiin jo ennen suunnitelman hyväksymistä ja ne kontrolloivat apuaan antaen sen toteuttamista. Niinpä seuraava työläissanonta ilmentää osuvalla tavalla työtätekevien suhdetta suunnitteluun: Me täytämme meidän suunnitelmamme!

Voimaperäistämisessä ovat monet mukana

Olemme tutustuneet DDR:n taloudellisen kehityksen tärkeimpiin päämääriin. Se on suunnattu koko kansan elämän vähittäiseen parantamiseen. Pääkeino tuotannon jatkuvan laadullisen ja määrällisen kehityksen takaamiseksi ja työn tulosten kohottamiseksi kansantalouden kaikilla aloilla on voimaperäistäminen.

Tällä käsitteellä ei ole mitään tekemistä työtehon kasvun kanssa yhtyneenä suurempaan ruumiilliseen rasitukseen. Päinvastoin. Voimaperäistäminen merkitsee panoksen ja tuloksen suhteen parantamista tuotannossa työolojen samanaikaisesti keventyessä. Tätä sosialismille tyypillistä tietä ei käytetä voiton vuoksi, vaan mahdollisimman suuren hyödyn saavuttamiseksi työtätekevien työstä heidän itsensä hyväksi.

Voimaperäistämisen tärkein vaatimus on tieteellis-teknisen edistyksen nopeuttaminen ja sen tulosten entistä laajempi taloudellinen hyväksikäyttö. Tässä yhteydessä vertaamme saavutuksiamme johdonmukaisesti kansainväliseen tasoon. Kansantaloudellisesti tärkeiden tuotteiden ja tuotantomenetelmien suhteen DDR edustaa jo kansainvälistä huipputasoa. Tämä koskee esimerkiksi määrättyjä työstökoneita, kemiallisia menetelmiä ja kemian laitteistoja, tekstiilikoneita,

hienomekaanisia ja optisia tuotteita, nostureita, kaapeleita ja lasi- ja posliiniteollisuuden tuotteita.

Maamme sijoittaa huomattavia varoja tieteen ja tekniikan kehittämiseen. Nykyisessä viisivuotissuunnitelmassa tähän tarkoitukseen on varattu 35 miljardia markkaa, mikä vastaa 4,2 prosenttia kansantulosta ja edustaa siten kansainvälisesti katsottuna korkeaa prosenttilukua. Tämän voimaperäistämisen pääkohdan korostaminen ilmenee siitä, että siihen myönnetty summa on noussut vuosien 1971—1975 viisivuotissuunnitelmaan verrattuna 10 miljardilla markalla. Tieteellis-teknisiä tutkimustuloksia soveltamalla pyritään kuluvan viisivuotissuunnitelmakauden aikana saavuttamaan 60—70% välttämättömästä työn tuottavuuden kasvusta.

Seuraava esimerkki osoittaa, mitä DDR:ssä tarkoitetaan voimaperäistämisellä. Sähköprojekti- ja laitteistonrakennuskombinaatin työntekijät (kombinaatin asentajia tapaa monissa investointikohteissa kotimaassa ja ulkomailla) ja Elektrodyn Berlin -nimisen kansanomistaman tuotantolaitoksen työntekijät kehittivät tietyille sähkölaitteistoille standardisoidun kevytrakennekonstruktion. Sen ansiosta voidaan kustannuksia alentaa vuodessa 800 000 markalla, koska vähemmällä materiaalilla ja lyhyemmässä työajassa saavutetaan parempi tekninen tulos; vuosittain säästetään 100 tonnia teräspeltiä ja kaksinkertaistetaan työn tuottavuus edelliseen rakenteeseen verrattuna. Lisäksi 15 muuta tuotantolaitosta käyttää tätä saavutusta hyväkseen (sosialismin etuihin kuuluu myös, että teknisiä uudistuksia voidaan käyttää suuressa mittakaavassa). Kansantaloudellinen hyöty nousee siten vuosittain kahteen miljoonaan markkaan.

DDR:n työtätekevät voimaperäistävät

—soveltamalla tuloksellisesti tiedettä ja tekniikkaa;
—parantamalla tuotteiden käyttöominaisuuksia ja valmistamalla uusia, parempilaatuisia tuotteita;
—käyttämällä paremmin hyväksi koneiden, laitteiden ja kaikkien muiden tuotantovälineiden käyttöaikaa ja parantamalla niiden teknistä tasoa;
—käyttämällä taloudellisemmin raaka-aineita ja muuta materiaalia;

—käyttämällä oma työaikansa hyvin hyödyksi ja tuottamalla siten saman ajan kuluessa enemmän ja parempilaatuisia tuotteita;
—kehittämällä tietojaan ja kykyjään, opiskelemalla ja hankkimalla jatkokoulutusta.

Voimaperäistäminen vastaa myös DDR:n erityisiä vaatimuksia. Jalostamalla raaka-aineita ja muuta materiaalia laajamittaisesti korkeatasoisena työnä eli tuottamalla korkealaatuisia valmiita tuotteita, voidaan kokeneen työväenluokan ja tieteellis-teknisen sivistyneistön kykyjä ja valmiuksia käyttää parhaalla mahdollisella tavalla yhteiskunnallisen edistyksen hyväksi.

Voimaperäistämisessä on siis kyse SED:n politiikan strategisesta linjasta. Voimaperäistämistä korostivat erityisesti SED:n 8. ja 9. edustajakokous, jotka laativat sen tämän vuosikymmenen asettamia vaatimuksia silmällä pitäen. Tämä strateginen linja ei koske ainoastaan nykyistä viisivuotissuunnitelmaa. 9. edustajakokouksen hyväksymässä SED:n pitemmän aikavälin ohjelmassa pidetään voimaperäistämistä pääkeinona suorituskykyisen aineellis-teknisen perustan luomiseksi kehittyneelle sosialistiselle yhteiskunnalle. Tämä perusta mahdollistaa talouden vakaan kasvun, korkean tuottavuuden ja työn suuren hyötytehon.

Voimaperäistäminen suuntautuu ennen muuta käytettävissä olevien voimavarojen taloudellisempaan hyväksikäyttöön. Siihen sisältyy tuotannon kansantaloudellisesti välttämättömän laajentamisen ohella myös uusien tuotantolaitosten rakentaminen. Se suuntautuu kansan rikkauden kohottamiseen ja siksi siihen osallistuvat miljoonat työtätekevät.

Työtätekevät ovat välittömästi kiinnostuneita oman työnsä, oman taloutensa tulosten kohottamisesta, koska jokainen taloudellinen edistysaskel mahdollistaa uusien sosiaalisten edistysaskeleiden toteuttamisen, jotka puolestaan edellyttävät kansantalouden vastaavasti suurempaa suorituskykyä. Miljoonat teollisuuden ja muiden kansantalouden alojen työntekijät tukevat työn rationalisointia, teknisten parannusten toteuttamista, tuotteiden laadun parantamista ja materiaalin taloudellisempaa hyväksikäyttöä.

Kenenkään ei tarvitse pelätä työpaikkansa menettämistä, tulojensa tai työolojensa huonontumista. Työtätekevän koulutustason nousuun liittyvä uusi tekniikka merkitsee vastaavasti parempia ansioita, ja on luonnollista, että työpaikka suorittaa jatkokoulutustoimista aiheutuvat kustannukset. DDR:ssä on mahdotonta kuvitella sanontaa "erotettu rationalisoinnin johdosta". Jokaista, joka vaihtaa työpaikkansa uuden tekniikan käyttöönoton johdosta, odottaa edullinen uusi tehtävä. DDR:ssä ei ole yhtään ainoaa tapausta, jossa työtätekevän asema olisi mainitsemistamme syistä huonontunut.

Tämä ei johdu ainoastaan siitä, että jatkuvasti tarvitaan uutta ammattitaitoista työvoimaa. Työolojen huonontuminen rationalisoinnin eli uuden tekniikan käyttöönoton johdosta on myös työoikeudellisesti mahdotonta. Tässä yhteydessä otetaan erityisesti huomioon vanhempien työntekijöiden ongelmat. DDR:n uusi työlaki, jonka luonnoksesta käytiin ammattiliittojen johdolla työntekijöiden keskuudessa vilkasta keskustelua vuoden 1977 alussa, määrää, että työntekijän erottaminen eläkeikää edeltävinä viitenä vuotena on mahdollista ainoastaan piirineuvoston kirjallisella suostumuksella. Laki määrää nimenomaisesti, että työntekijä voidaan siirtää toiseen tehtävään viisi vuotta ennen eläkeiän saavuttamista vain hänen omalla suostumuksellaan. Tällaiset määräykset muodostavat vain pienen osan sosialistisen valtion laajasta sosiaaliturvasta.

Voimaperäistämisessä ovat monet mukana. Siitä ovat todisteena vuosittain tehdyt miljoonat ehdotukset, jotka tähtäävät tuotannon tai tuotteiden parantamiseen, työn yksinkertaistamiseen tai muunlaiseen rationalisointiin ja työpaikalla suoritettaviin säästämistoimiin. Näiden uudistusehdotusten tekemiseen osallistuu myös lukuisia nuoria työläisiä ja niiden tuottama hyöty oli vuonna 1976 3,7 miljardia markkaa. Uudistajaliike on viime vuosina huomattavasti kasvanut (vrt. lukuja dokumentaatiossa). Sen aineellisen hyödyn ohella, josta työtätekevät pääsevät osallisiksi lain määräämien palkkioiden muodossa, ilmenee tällaisessa aktiivisessa työssä työpaikoilla vallitsevan demokratian laajuus, siinä il-

menevät luova työ ja persoonallisuuden vapaus sosialismissa.

DDR:n miljoonia työtätekeviä, jotka osallistuvat voimaperäistämiseen monenlaisin ehdotuksin, ei kukaan tähän toimintaan käske. He tekevät sen oma-aloitteisesti, koska he ovat tuotantolaitostensa omistajia ja koska heidän vapauteensa kuuluu lisätä talouselämän tuottamaa hyötyä koko kansan eduksi.

Kilpailua aivan uusissa muodoissa

Työtätekevien tuotannon johtoon ja kehittämiseen osallistumisen laajin muoto on sosialistinen kilpailu. Näin toteutuu myös heidän demokraattinen myötävaikutuksensa työpaikoilla.

Joka vuosi laativat sadattuhannet prikaatit ja työkollektiivit kilpailuohjelmansa. Kilpailuohjelmissa ne asettavat itselleen tavoitteita, jotka perustuvat tuotantolaitoksen suunnitelmaan ja joiden tarkoituksena on täyttää suunnitelma erityisen hyvin. Näitä tavoitteita ovat tuotteiden laadun kohottaminen, käytettävissä olevan tekniikan hyödyksikäyttö ja parantaminen, uuden tekniikan mahdollisimman tehokas soveltaminen, kustannusten alentaminen työaikaa ja materiaalia säästämällä ja investointivarojen tarkoituksenmukainen käyttäminen.

Kilpailutavoitteista kuvastuvat siis jälleen voimaperäistämisen oleelliset kohdat. Sama ilmenee myös sosialistisen kilpailun tunnuslauseesta "Jokaisesta markasta, jokaisesta työtunnista ja jokaisesta materiaaligrammasta suurempi hyöty!" Voimassa olevan viisivuotissuunnitelman eräänä erityisenä päämääränä on säilyttää edellisvuonna saavutettu etumatka suunnitelmatavoitteiden täyttämisessä ja laajentaa sitä. Tätä tarkoitusta palvelevat myös työpaikkojen vastasuunnitelmat, joita selvitimme luvussa "Miten suunnittelu tapahtuu?"

Kilpailun järjestämisestä ja johtamisesta huolehtivat ammattiliitot (vrt. myös uutta työlakia dokumentaatiossa). Ne edustavat siten erittäin tehokkaassa muodossa työtätekevien jäsentensä etuja. Toverillisessa yhteistyössä ja keskinäistä

apua antaen työtoverit pyrkivät voimiensa mukaan korkeisiin saavutuksiin, kansantalouden päämäärien täyttämiseen ja ylittämiseen eli edellytysten luomiseen elintason jatkuvalle kohottamiselle. Kilpailuohjelmat kohdistuvat samalla konkreettisten työolojen parantamiseen. Jokaisessa tuotantolaitoksessa tekevät valitut luottamusmiehet vuoden alussa yksityiskohtaisen kilpailupäätöksen.

Lokakuun vallankumouksen voitettua Neuvostoliitossa Lenin oivalsi sosialistisen kilpailun merkityksen miljoonien työtätekevien demokraattisen vallankäytön eräänä muotona, perusteli sen teoreettisesti ja edisti sitä poliittisessa käytännössä laajamittaisesti. Tällä kilpailulla on myös DDR:ssä jo vuosikymmeniä ollut kiinteä paikkansa ja se on yhä täysin nykyaikaista: se on tieteellis-teknisen edistyksen toteuttamisen tehokkain menetelmä pyrittäessä korkeisiin taloudellisiin saavutuksiin ja luovan aktiivisuuden laajaan kehittymiseen. Ei olekaan mitään hämmästyttävää siinä, että juuri vuonna 1977 DDR:n työtätekevät ovat asettaneet itselleen sosialistisessa kilpailussa korkeat päämäärät Lokakuun suuren sosialistisen vallankumouksen 60. vuosipäivän kunniaksi.

Taloudelliset osoittimet eivät vielä ilmaise kaikkea kilpailusta. Kilpailu merkitsee samalla persoonallisuuden kehitystä, jota tukevat päätöksentekoon osallistuminen tuotantoelämässä, omakohtaisten päämäärien asettaminen ja niiden saavuttaminen henkilökohtaisten suoritusten avulla. Kilpailu kuvastaa halua antaa oma panos uusien edistysaskeleiden saavuttamiseksi elämässä kansantaloudessa tapahtuvan kehityksen kautta. Tällainen persoonallisuuden piirre vastaa sosialistisia tuotantosuhteita ja sitä tarvitaan niiden edelleenkehittämiseksi. Se on samalla ilmaus todellisesta vapaudesta, joka voidaan saavuttaa vasta sosialistisen tuotantolaitoksen omistajana.

Kilpailun välityksellä kehittyy yksilön ohella koko työkollektiivi. Työntekijä tuntee olevansa kollektiivissa kotonaan, se on perustana korkeatasoisille luoville suorituksille, joita yksin ei kukaan voi saavuttaa. Kollektiivi puolestaan tarvitsee kilpailua riveissään samoin kuin kilpailua muiden työkollektiivien kanssa.

Eräs DDR:n miljoonista kilpailuun osallistuvista työläisistä on Erika Steinführer, joka on syntynyt vuonna 1937. Vuodesta 1964 lähtien hän on työskennellyt Berliinin hehkulampputehtaassa. Aluksi hän hoiti yhdessä erään työtoverinsa kanssa kahta konetta. Tehtaaseen tuli uusia, parempia automaatteja. Nyt on luonnollista, että kaksi työntekijää ja yksi asettaja huolehtivat yhdessä kymmenestä automaatista.

Kun kilpailu vuoden 1977 suunnitelmatavoitteista alkoi, Erika Steinführer sanoi julkisesti: "En voi pitää kilpailua jokapäiväisenä asiana, joka toistuu vuosi vuodelta samalla tavalla. Silloin se olisi vain ahkeran työn tilitystä, työn, joka on tehtävä ilman kilpailuakin. Kilpailussa näen tilaisuuden osoittaa, mihin kaikkeen pystyn. Olen itse ottanut hoitaakseni automaattieni asettamisen, olin jo kuudella koneella ja olen jo jonkin aikaa kokeillut seitsemän koneen asettamista. Samalla pyrin siihen, että työtoverini Renate pääsee samaan tulokseen. Uuteen kilpailuun antamamme panos on siten hoitaa kaksin, ilman asettajaa, neljätoista automaattia. Koska tiedämme, että hyvä työ kannattaa, teemme työmme hyvin."

Josef Rupprecht, 46, on jo 23 vuoden ajan työskennellyt kansanomistamassa Berliinin työstökonetehtaassa, nykyisin kahdella numeerisesti ohjatulla automaatilla koneenosien valmistuksessa. "En tee työtä pelkän rahan vuoksi", hän sanoo. "Se olisi minulle liian vähän. Minunhan on annettava sosialistiselle yhteiskunnallemme vähintään yhtä paljon kuin siltä vaadin. Työvuoroni päätyttyä haluan sanoa: Tänään teit työsi hyvin. Tämä kuuluu minun henkilökohtaiseen ylpeyteeni."

Peter Rosenwald on asentaja ja asettaja Berliinin kansanomistamassa kutomossa. Vuoden 1976 lopulla hän alkoi hoitaa kahdeksaa kutoma-automaattia entisten kuuden sijasta. Hän toteaa: "Haluamme valmistaa sitä, mitä myös itse haluamme ostaa — ja kysyntää vastaten. Siksi pidämme huolta sittä, että korkeatuottoiset automaattimme ovat kolmivuorokäytössä ja takaamme, että seuraava työvuoro saa koneet haltuunsa moitteettomassa kunnossa ja tarpeellisen materiaalimäärän. Tästä olemme tehneet päätöksen ammattiyh-

distyksemme kokouksessa. Olemme vähitellen päässeet asenteesta 'pääasia, että palkka juoksee'. Jokainen kantaa omalla suorituksellaan kortensa kekoon sosiaalisen turvallisuuden ja elämässämme tapahtuvan edistyksen hyväksi."

Asenne, joka ilmenee näiden berliiniläisten työläisten sanoista ja teoista, ei varmastikaan vielä ole jokaisen DDR:läisen työtätekevän kanta. Tuotantolaitosten sosialistinen omistus ei luo automaattisesti sosialistista tietoisuutta, jota esimerkiksi Erika Steinführer ja hänen molemmat työtoverinsa osoittavat.

Myös heidän työpaikallaan on muutamia työnsä laiminlyöviä, jotka yrittävät elää yhteiskunnan kustannuksella. Toiset tekevät juuri ja juuri sen, mitä heiltä vähimmäissuorituksena vaaditaan. Hyvällä esimerkillään ja toverillisilla keskusteluilla parhaat työtätekevät yrittävät päästä siihen, että kaikki työtätekevät saavuttavat kehittyneelle sosialismille välttämättömän ajattelun ja työn laadun. Monissa kollektiiveissa tämä on jo luonnollinen asia.

Maassamme on jo paljon edellä kuvatun kaltaisia työläispersoonallisuuksia, vanhoja ja nuoria. Sosialistisen kilpailun kuvaa leimaavat miljoonien työtätekevien suuret saavutukset, jotka ovat syntyneet näiden työläispersoonallisuuksien esimerkin vaikutuksesta. Tämä selittää myös DDR:n saavuttamat taloudelliset ja sosiaaliset edistysaskeleet.

Mitä talouselämä saa aikaan?

DDR:n työtätekevät toteuttavat parhaillaan maansa historian tähän asti laajinta sosiaalipoliittista ohjelmaa. Ehdotuksen siitä teki SED:n 9. edustajakokous ja työväenluokan puolue määritteli sen sittemmin erillisissä päätöksissä yhdessä ammattiliittojen ja hallituksen kanssa. Tämä ohjelma jatkaa niitä elintason laajoja parannuksia, jotka ovat olleet ominaisia 70-luvun DDR:lle.

Luettelemme seuraavassa vain muutamia tämän ahkeran työn tuloksia vuosien **1971—1975 viisivuotissuunnitelmasta:**

- 1,8 miljoonan kansalaisen asuinoloja parannettiin rakentamalla ja modernisoimalla 609 000 asuntoa;
- väestön nettoansioita korotettiin 26,6 prosentilla vuoteen 1970 verrattuna; mainittakoon tässä yhteydessä 3,7 miljoonan työtätekevän saama palkankorotus, kaikkien ammattioppilaiden oppilasrahan ja 3,9 miljoonan eläkkeen korottaminen; tämä kehitys on tapahtunut kuluttajahintojen, vuokrien, maksujen ja palveluiden hintojen pysyessä ennallaan;
- lakisääteisen vähimmäisloman pituus nostettiin kaikille työtätekeville 15 päivästä 18 päivään ja kolmivuorotyössä oleville 21 päivään; ammattioppilaiden perusloma pidennettiin 24 päiväksi;
- 40 tunnin työviikko astui voimaan vähintään kolmen lapsen äideille, vuorotyössä oleville vähintään kahden lapsen äideille (viikottainen työaika on vuonna 1967 voimaan astuneen viisipäiväisen työviikon mukaan 43 $^3/_4$ tuntia), vähimmäisloma pidennettiin kaikille vähintään kolmen lapsen äideille 21 päivään ja vuorotyötä tekeville naisille 24 päivään; äitiysloma pidennettiin 18 viikkoon;
- nuorille aviopareille myönnetään korottomia lainoja, joita vuoden 1977 puoleenväliin mennessä oli käyttänyt kyväkseen 400 000 avioparia lainojen kokonaissumman noustessa 2,2 miljardiin markkaan; tästä summasta on lasten syntymän johdosta kuoleutunut jo 323 miljoonaa markkaa; monilapsiset perheet saavat laajaa tukea;
- terveydenhuoltoa on parannettu, jo vuonna 1976 oli 1 lääkäri 527 asukasta kohti (sairaalasijojen lukumäärän suhteen asukasta kohti DDR on maailmantilastossa 7. sijalla);
- 100:sta vastaavan ikäryhmän lapsesta olivuoden 1977 alussa 57 lasta seimissä, 88 lasta lastentarhoissa ja 70 lasta koulujen päiväkodeissa. Ruokailu ja maito maksavat näissä laitoksissa vain 35 penniä päivässä, itse hoito on maksutonta.

Vakaat hinnat takaavat, että tulojen nousu, joka perustuu mm. suorituspalkkaan, koituu täysin työtätekevien ja eläkeläisten hyväksi. Tämä on oleellinen osa sosiaaliturvaa. Esimerkiksi peruselintarvikkeiden alhaisten kuluttajahintojen ylläpitämiseksi myönnettiin valtion budjetista vähittäiskaup-

pavaihdon jokaista 100 markkaa kohti 26,90 markkaa. Vuokran suuruus on maassamme vain 0,80—1,25 markkaa neliömetriltä (ilman lämmityskustannuksia) todellisten kustannusten ollessa keskimäärin 3 markkaa. Erotus maksetaan valtion budjetista.

Kuluvan **viisivuotissuunnitelman 1976—1980** sosiaalipoliittisen ohjelman tärkeimmät kohdat ovat:

- 2,2 miljoonan kansalaisen asuinoloja parannetaan rakentamalla tai nykyaikaistamalla 750 000 asuntoa; ammattiliitot ovat ehdottaneet mainitun määrän nostamista kilpailusuorituksin 100 000 asunnolla;
- 5,6 miljoonan kansalaisen palkkoja ja eläkkeitä korotetaan (korotus on astunut voimaan vuonna 1976); korkeammat peruspalkat astuvat voimaan 1,5 miljoonalle työläiselle; kansansivistyksen piirissä toimiville työntekijöille maksetaan lisäpalkkio;
- toukokuun alusta 1977 lyhenee 1,5 miljoonan työntekijän viikottainen työaika, 40-tuntinen työviikko astuu voimaan kolmivuorotyöläisille ja vähintään kahden lapsen äideille ja 42-tuntinen työviikko kaksivuorotyöläisille; vuorotyöläiset saavat 3 päivän lisäloman; opettajien ja muiden kasvatusalan työntekijöiden työaika lyhenee; kaikkien työntekijöiden loma pitenee vähintään 3 päivällä vuodesta 1979 lähtien; virkistysmahdollisuuksia laajennetaan esimerkiksi lisäämällä ammattiliittojen myöntämien kaksiviikkoisten lomamatkojen lukumäärää vuosittain 3,2 miljoonaan;
- vuodesta 1976 lähtien pidennetään äitiysloma 18 viikosta 26 viikkoon, jolta ajalta maksetaan keskimääräinen palkka vähentämättömänä; työssäkäyvillä toisen lapsen synnyttäneillä äideillä on mahdollisuus palkalliseen vapautukseen työstä lapsen ensimmäisen elinvuoden päättymiseen asti, jona aikana äidille maksetaan sairasrahan suuruinen korvaus, kuitenkin vähintään 300 markkaa kuukaudessa. Vertauksen vuoksi mainittakoon, että työläis- ja toimihenkilötalouksien keskimääräinen bruttokuukausiansio oli 1976 noin 1 400 markkaa. Näiden talouksien käytettävissä oleva reaaliansio on kuitenkin kuukausittain 450 markkaa korkeampi. Tämä johtuu huomattavista määrärahoista, joita valtio myöntää asumiseen, terveyden- ja sosiaalihuoltoon, opetuslaitokseen, kulttuuriin, urheiluun ja virkistykseen, sekä työpaikkojen ja yhteiskunnallisten laitosten myöntämistä maksuttomista suorituksista.

Työntekijöiden saavutukset koituvat suoranaisesti ja koko yhteiskunnan käsittävän kehityksen välityksellä heidän hyväkseen. Kulutustavaroiden kulutuksen ja määrän korkeasta tasosta huolimatta kasvaa tavaravalikoima jatkuvasti hintojen pysyessä vakaina. Siten jokainen tulojen kasvu merkitsee myös tulevaisuudessa samalla elintason ehdotonta paranemista. Tavoitteenamme on kulutustavaroiden laadun jatkuva parantaminen, esimerkiksi muodikkaan vaatetuksen ja muodikkaiden kenkien valikoiman lisääminen.

Erittäin suuria ponnistuksia vaaditaan vielä asunto-ongelman ratkaisemiseksi sosiaalisena ongelmana vuoteen 1990 mennessä, mikä merkitsee hyväkuntoisen ja tarvetta vastaavan asunnon takaamista jokaiselle perheelle. Vuoteen 1980 mennessä on saavutettu tärkeä välivaihe tässä tehtävässä. Monilla aloilla on suoritettava suuria sijoituksia ja ratkaistava ongelmia, jotka ulottuvat pitkälle yli vuoden 1980. Näihin tehtäviin kuuluvat esimerkiksi pääkaupungin, Berliinin, rakennustyön jatkaminen, vanhan asuntokannan kunnossapito ja modernisoiminen lukuisissa muissa kaupungeissa, liikennelaitoksen ja terveydenhoitolaitoksen teknisen välineistön jatkuva modernisointi. Huomattavia varoja on sijoitettava myös ympäristönsuojeluun ja vesitalouteen.

Tähän mennessä jo saavutettu oikeuttaa kuitenkin DDR:n kansalaiset iloitsemaan saavutuksistaan täyden sosiaaliturvan vallitessa. He voivat ylpeinä omista saavutuksistaan katsoa luottavaisina tulevaisuuteen. Varmuus työpaikasta, perus- ja ammattikoulutuksesta, terveydenhuollosta, hintojen vakavuudesta, turvatusta vanhuudesta kuuluu sosiaaliturvan ja kaikinpuolisen suojan luomaan ilmapiiriin. Se on henkilökohtaisen vapauden perusta ja edellytys sosialismissa.

DDR:n kansalaiset tietävät, että työväenluokan puolue on kohottanut ihmisen tarpeet ensimmäiseksi ja ylimmäksi toimintaohjeekseen. He tietävät myös, että kuluttaa voidaan vain sen verran kuin siihen mennessä on tuotettu. Näin lujit-

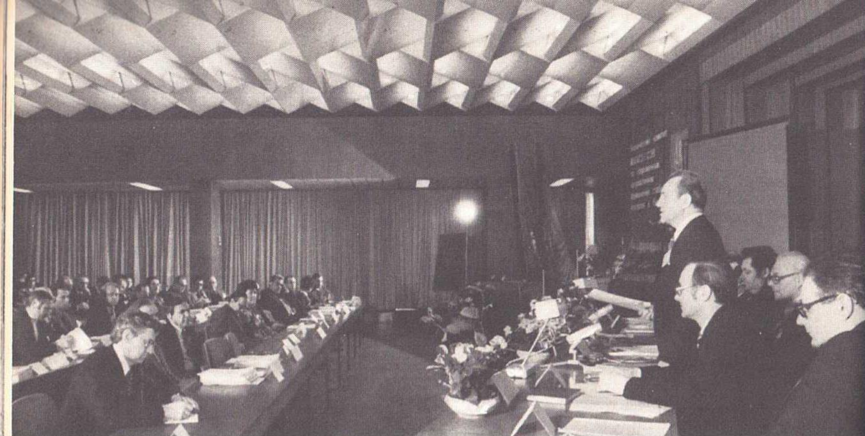
tuu varmuus siitä, että talouselämän saavutukset palvelevat työtätekevien elintason nousua ja että hyvä työ kannattaa. Näin talous- ja sosiaalipolitiikan muodostama ykseys vaikuttaa kansan hyödyksi. Näin sosialismin tarkoitus, ihmisten onnellinen elämä, toteutuu tasavallassamme askel askeleelta.

Valtakunnallinen nuoriso-objekti Družba-linja. Noin 23 tonnia painavat yksittäiset putkisegmentit, joita nuoret DDR:läiset työläiset hitsaavat Orenburgista Neuvostoliiton länsirajalle johtavan maakaasujohdon 550 km pitkäksi osakappaleeksi (alhaalla vasemmalla).

Ystävyys ei tunne salaisuuksia. Neuvostoliittolainen insinööri Nina Koroljeva Kurskista etsii yhdessä Schwarzan kemiankuitukombinaatissa työskentelevien kollegojensa Reinhild Försterin ja Klaus Röppnackin kanssa uusia keinoja suurempien ja parempien kuitumäärien tuottamiseksi (alhaalla oikealla).

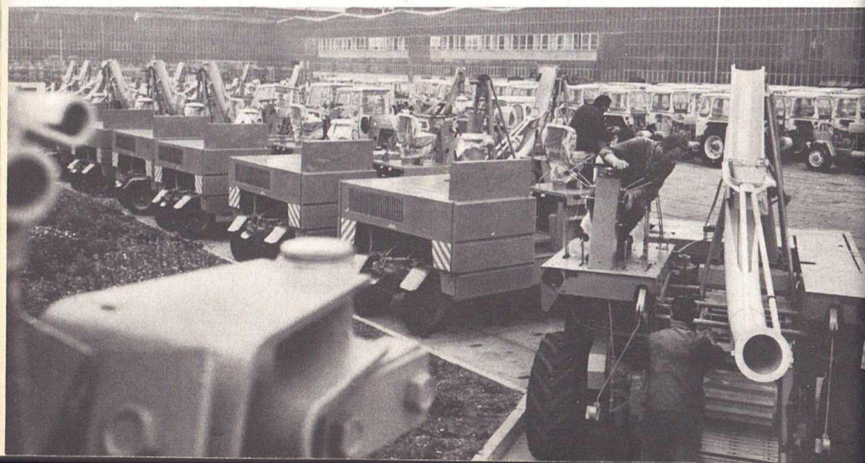
Stabiilien isotooppien biotieteisiin soveltamisen kysymyksiä käsitelleeseen SEV:n ja Kansainvälisen atomienergiajärjestön yhteiseen kokoukseen vuoden 1977 helmikuussa Leipzigissa osallistui 70 spesialistia 17 maasta (ylhäällä).

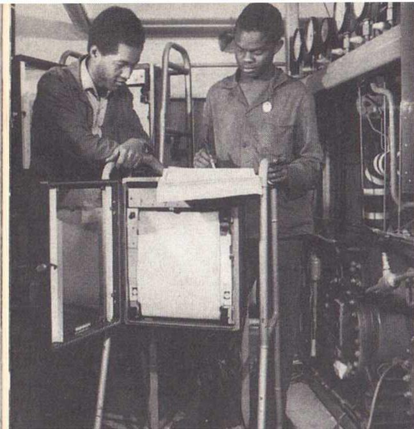
Sosialistinen taloudellinen yhdentyminen jokaisen maan hyödyksi. SEV-maiden maatalouskonetuotannon alalla tapahtuvan erikoistumisen puitteissa otti DDR huolehtiakseen silppureiden valmistamisesta. Schönebeckin traktoritehtaalla valmistettuja sadonkorjuukoneita tapaa kaikkialla sosialistisissa veljesmaissa (alhaalla).

DDR ja Puolan kansantasavalta omistavat yhteisesti Zawierciessä sijaitsevan Ystävyys-nimisen puuvillakehräämön. Hallintoneuvosto kontrolloi taloudenhoitoa ja päättää voiton käyttämisestä (ylhäällä oikealla).

Tšekkoslovakialainen asentaja Alfred Kocurek ja hänen DDR:läinen kollegansa Theodor Müller ovat hyviä ystäviä. Rostockin valtamerisataman uuden irtotavaran purkauslaitteiston monimutkaisten asennustöiden yhteydessä he ja heidän toverinsa osoittivat suurta ammattitaitoa (alhaalla).

Solidaarista apua nuorille kansallisvaltioille. Koulutuksen päätyttyä palaavat molemmat nuoret algerialaiset takaisin kotimaahansa sähköasentajina (vasemmalla).

Rauhanomainen rinnakkaiselo on paras perusta sosialististen ja kapitalististen maiden väliselle kaupankäynnille. Vuoden 1977 Leipzigin kevätmessujen näytteillepanijoihin lukeutuivat muun muassa myös ranskalaiset toiminimet Creusot-Loire ja Pont à Mousson.

Ensi käden tietoutta

Leninin oppeja noudattaen

Hitlerin fasismin pyrkimyksenä oli tuhota Lokakuun vallankumouksen synnyttämä uusi maailma. Mutta Lokakuun vallankumouksen asia voitti, se hävitti Hitlerin fasismin. Maineikas puna-armeija vapautti myös meidän kansamme ja avasi sille tien uuteen elämään. DDR:n sosialistinen vallankumous tapahtui työväenluokan marxilais-leniniläisen puolueen johtamien työtätekevien suurin ponnistuksin ja saavutuksin maailman vallankumouksellisen prosessin myötä, joka oli astunut uuteen vaiheeseen Neuvostoliiton saavuttaman voiton ansiosta. Suvereenina, riippumattomana, kansainvälisesti tunnustettuna valtiona tasavaltamme on peruuttamattomasti osa sosialistista valtioyhteisöä.

Me olemme luoneet DDR:n, työläisten ja talonpoikien valtiomme proletariaatin diktatuurin muotona, valtion, joka edustaa koko kansan etuja. Teimme yhteiskunnallisesta omistuksesta ja sosialistisesta suunnittelusta talouselämämme perustan. Useiden viisivuotissuunnitelmakausien jälkeen määräsi SED:n 8. edustajakokous päätehtäväksi kansan aineellisen ja kulttuurillisen elintason kohottamisen sosialistisen tuotannon korkean kehitysvauhdin, tehokkuuden nostamisen, tieteellis-teknisen edistyksen ja työn tuottavuuden kasvun pohjalla. Taloudelliset edistysaskeleet heijastuivat sosiaalisina edistysaskeleina.

(SED:n keskuskomitean, valtion neuvoston, ministerineuvoston ja DDR:n kansallisen rintaman kansallisneuvoston helmikuussa 1977 antamasta tiedonannosta Lokakuun suuren sosialistisen vallankumouksen 60. vuosipäivän johdosta)

Talous- ja sosiaalipolitiikan ykseys

SED tulee myös tulevaisuudessa suuntaamaan kaikki ponnistuksensa siihen, että kasvavat työsuoritukset, tuotannossa tapahtuva edistys sekä tieteellis-teknisten saavutusten lisääntyvä soveltaminen koituvat työväenluokan ja kaikkien muiden työtätekevien hyväksi ja että kansan elintasoa ja kulttuuria jatkuvasti kohotetaan, että sen henkinen elämä rikastuu entisestään.

Työn tuottavuuden kasvu on taloudellisen kasvun tärkein edellytys. Sen avulla voidaan tasajatkuisesti kohottaa kansantuloa kansalaisten ja koko yhteiskunnan tarpeiden entistä paremman tyydyttämisen aineellisena perustana.

SED:n talous- ja sosiaalipolitiikka tukee luokkien ja kerrosten jatkuvaa lähentymistä, ruumiillisen ja henkisen työn välillä vallitsevien oleellisten erojen vähentämistä sekä kaupungin ja maaseudun elinolojen lähentymistä. Se yhdistää suoritusperiaatteen toteuttamisen sosiaalisten erojen supistamiseen.

(SED:n ohjelmasta, joka hyväksyttiin 9. edustajakokouksessa toukokuussa 1976)

SEV:n luja jäsen

SED antaa SEV:n jäsenmaiden sosialistisen taloudellisen yhdentymisen jatkuvalle syventämiselle erittäin suuren merkityksen. Se muodostaa ratkaisevan edellytyksen DDR:n vakaalle taloudelliselle ja yhteiskunnalliselle kehitykselle. DDR:n ja Neuvostoliiton yhteistyön edelleenkehittyminen ja jatkuva syveneminen on tässä yhteydessä ensiarvoisen tärkeää.

SEV:n jäsenmaiden sosialistinen taloudellinen yhdentyminen vastaa yhteistä vastuuta... sosialismin kehityksestä. Se on tärkeä väline sosialististen valtioiden talous- ja tiedepotentiaalin suunnitelmallisessa yhdistämisessä ja tasasuhtaisen kehityksen takaamisessa.

(SED:n ohjelmasta, joka hyväksyttiin 9. edustajakokouksessa toukokuussa 1976)

TANSKAN
KUNINGASKUNTA
Itämeri
Stralsund
Rostock
Wismar
Schwerin
Neubrandenburg
SAKSAN LIITTOTASAVALTA
PUOLAN KANSANTASAVALTA
Schwedt
Hennigsdorf
Premnitz
BERLIINI
Länsi-Berliini
Brandenburg
Magdeburg
Eisenhüttenstadt
Calbe
Dessau
Piesteritz
Thale
Wolfen
Bitterfeld
Bernburg
Wilhelm-Pieck-Stadt Guben
Halle
Lauchhammer
Schwarzheide
Leuna
Schkopau
Leipzig
Gröditz
Riesa
Espenhain
Eisenach
Zeitz
Dresden
Ruhla
Erfurt
Jena
Böhlen
Unterwellenborn
Karl-Marx-Stadt
Suhl
Zwickau
TŠEKKOSLOVAKIAN
SOSIALISTINEN
TASAVALTA
Mukaan on otettu ainoastaan tärkeimmät sijaintipaikat
Eräitä Saksan demokraattisen tasavallan teollisuushaaroja
Terästehdas, valssilaitos
Kone- ja ajoneuvoteollisuus
Sähköteknillinen, elektroninen ja laiteteollisuus
Kemiallinen teollisuus

DDR:n perustuslaista

9 artikla

(1) Saksan Demokraattisen Tasavallan kansantalous perustuu tuotantovälineiden sosialistiseen omistukseen. Se kehittyy sosialismin taloudellisten lakien mukaisesti sosialististen tuotantosuhteiden ja sosialistisen taloudellisen yhdentymisen määrätietoisen toteuttamisen pohjalta.

(2) Saksan Demokraattisen Tasavallan kansantalous palvelee sosialistisen järjestyksen lujittamista, kansalaisten aineellisten ja kulttuurillisten tarpeiden jatkuvasti parempaa tyydyttämistä, heidän persoonallisuutensa ja heidän sosialististen yhteiskunnallisten suhteidensa kehittymistä.

(3) Saksan Demokraattisessa Tasavallassa on voimassa kansantalouden ja kaikkien muiden yhteiskunnallisten alojen johtamisen ja suunnittelun periaate. Saksan Demokraattisen Tasavallan kansantalous on sosialistista suunnitelmataloutta. Yhteiskunnallisen kehityksen peruskysymysten keskitetty valtiollinen johto ja suunnittelu on yhdistetty valtion paikalliselinten ja tuotantolaitosten omavastuullisuuteen ja työtätekevien aloitteellisuuteen.

(4) Raha- ja finanssijärjestelmän määrääminen kuuluu sosialistiselle valtiolle. Maksuja ja veroja kannetaan lakien perusteella.

(5) Ulkomaantalous, mukaanlukien ulkomaankauppa ja valuuttatalous, on valtion yksinoikeutena.

10 artikla

(1) Sosialistisen omaisuuden muodostavat

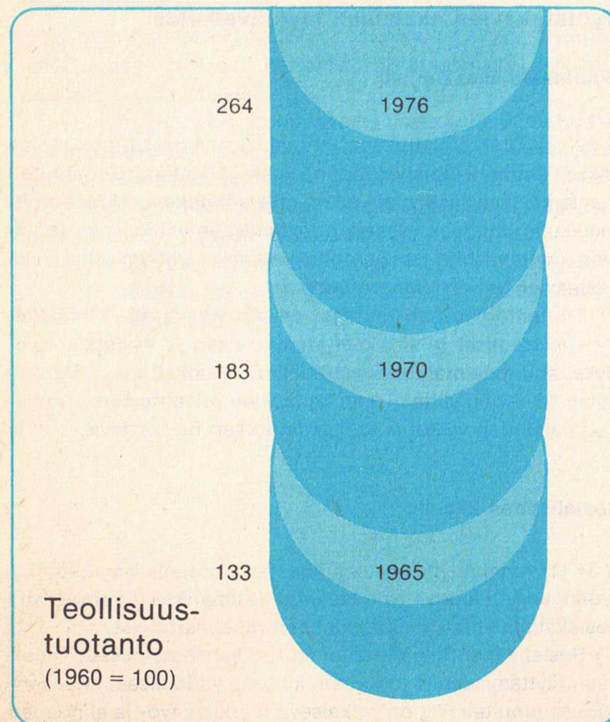
koko yhteiskunnalle kuuluva kansan omaisuus, työtätekevien kollektiivien osuuskunnallinen yhteisomaisuus sekä

kansalaisten yhteiskunnallisten järjestöjen omaisuus.

(2) Sosialistisen valtion ja sen kansalaisten velvollisuus on suojata ja lisätä sosialistista omaisuutta.

12 artikla(1) Maaperän rikkaudet, kaivokset, voimalaitokset, laaksopadot ja suuret vesistöt, mannerrinteen luonnonrikkaudet, teollisuuslaitokset, pankit ja vakuutuslaitokset, kansanomistamat maatilat, liikenneväylät, rautateiden, laiva- ja lentoliikenteen kuljetusvälineet, tietoliikennelaitteet ovat kansan omaisuutta. Niiden yksityisomistus ei ole sallittua.

(2) Sosialistinen valtio takaa kansan omaisuuden käytön päämääränä suurin mahdollinen tulos yhteiskunnan hyväksi. Sitä palvelevat sosialistinen suunnitelmatalous ja sosialistinen talousoikeus. Kansan omaisuuden käyttö ja hoito tapahtuvat kansanomistamien tuotantolaitosten ja valtion laitosten toimesta. Valtio voi sopimuksilla siirtää tämän omaisuuden

käytön ja hoidon osuuskunnallisille järjestöille ja yhtymille. Tällaisen siirron on palveltava yhteisiä etuja ja yhteiskunnallisen rikkauden lisääntymistä.

Työolojen parantaminen

SED lähtee siitä, että työ on yhteiskunnallisen elämän tärkein alue. Se pyrkii siihen, että työn sosialistista luonnetta kaikin puolin kehitetään. Työolot on laadittava suunnitelmallisesti sellaisiksi, että ne edistävät työniloa, valmiutta ja luovuutta sekä työtätekevien pyrkimystä järjestykseen, turvallisuuteen ja kurinalaisuuteen.

(SED:n ohjelmasta, joka hyväksyttiin 9. edustajakokouksessa toukokuussa 1976)

Työtätekevien aktiivinen myötävaikutus

Suunnitelmakeskustelu

§ 32 (1) Tuotantolaitoksen johtajan on yhdessä tuotantolaitoksen ammattiyhdistysjohdon kanssa järjestettävä suunnitelmasta käytävä keskustelu siten, että työtätekevien luova aloitteellisuus ohjataan reservien löytämiseen valtiollisten tehtävien täyttämiseksi ja suunnitelmalliseksi ylittämiseksi sekä vastaavien velvoitteiden ottamiseen.
(2) Tuotantolaitoksen johtajan on turvattava, että työtätekevien ehdotukset ja virikkeet analysoidaan ja käytetään hyödyksi suunnitelmaluonnosta edelleen muokattaessa. Valtiollisten tehtävien ylittämiseen tähtäävien velvoitteiden ja vastasuunnitelmien vaikutus kansantalouteen on taattava...

Sosialistinen kilpailu

§ 34 (1) Ammattiyhdistykset järjestävät sosialistisen kilpailun työtätekevien luovan työn laajimpana ilmauksena kehittynyttä sosialistista yhteiskuntaa edelleen rakennettaessa.
(2) Sosialistinen kilpailu suuntautuu kansantaloussuunnitelmien täyttämiseen ja johdonmukaiseen ylittämiseen. Kansantaloussuunnitelmilla on ratkaiseva merkitys työ- ja elinolojen

ja tuotannon tehokkuuden parantamiselle. Sosialistinen kilpailu palvelee sosialististen persoonallisuuksien kehittymistä ja sosialistisen elintavan muotoutumista. Sosialistisen kilpailun avulla ammattiliitot ohjaavat työtätekevien aloitteellisuuden tuotannon voimaperäistämisen syventämiseen, suunnitelman tuotanto- ja tehokkuustavoitteiden kaikinpuoliseen täyttämiseen ja uusien reservien löytämiseen työn tuottavuuden kohottamiseksi. He suuntaavat siksi kilpailutavoitteet ennen kaikkea tieteellis-teknisen edistyksen nopeuttamiseen, sosialistiseen rationalisointiin, yhteiskunnallisen työvoiman järkiperäiseen käyttöön, korkealaatuiseen työhön, materiaalin, energian, raaka- ja apuaineiden säästeliääseen käyttöön, kustannusten alentamiseen sekä järjestyksen, kurin ja turvallisuuden lujittamiseen.

Uudistajaliike

§ 36 (1) Työtätekevillä on oikeus osallistua aktiivisesti uudistajaliikkeeseen ja saada moraalista ja aineellista tunnustusta uudistussuorituksistaan.
(2) Tuotantolaitosten ammattiyhdistysten johtoelimet edistävät työtätekevien luovaa osallistumista uudistajaliikkeeseen ennen kaikkea sosialistisen kilpailun osana. He valvovat uudistajatoiminnan tulosten toimeenpanoa ja uudistajien oikeuksien turvaamista työpaikoilla.

(Otteita 1. tammikuuta 1978 voimaan tulevasta DDR:n työlaista, jonka kansankamari hyväksyi 16. kesäkuuta 1977)

Dokumentaatio

Lukuja ja tosiasioita

Alue ja väestö

Pinta-ala:	108 178 km²
Asukasluku:	17 miljoonaa
Pääkaupunki:	Berliini (1,1 milj. as.)

15 piirikuntaa:

Berliini	Rostock	Cottbus
Potsdam	Halle	Karl-Marx-Stadt
Frankfurt (Oder)	Leipzig	Erfurt
Schwerin	Magdeburg	Gera
Neubrandenburg	Dresden	Suhl

Asukastiheys: 155 asukasta/km²

Työssäkäyvän väestön kokonaismäärä (milj.)

1955	1960	1965	1970	1975	1976
7,7	7,7	7,7	7,8	7,9	8,0

Työssäkäyvän väestön sosiaalitaloudellinen rakenne 1976 (%)

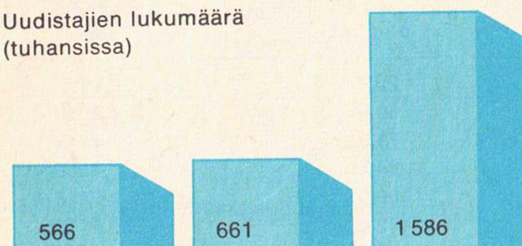
työläisiä ja toimihenkilöitä	88,8
tuotanto-osuuskuntien jäseniä	9,0
komplementäärejä ja komissiokauppiaita	0,3
muita työntekijöitä	1,9

Työssäkäyviä talouselämän eri aloilla (tuhansissa)

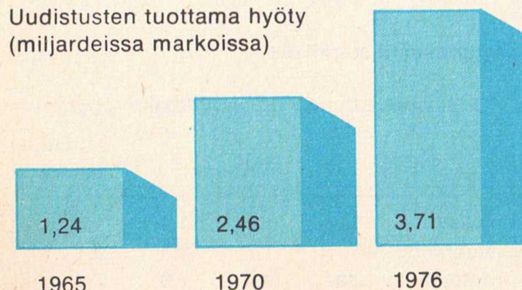
	1960	1970	1976
teollisuus	2 768	2 855	3 071
käsityö	414	404	261
rakennusala	470	538	566
maa- ja metsätalous	1 304	997	878
liikenne ja tietoliikenne	554	581	605
kauppa	890	858	848
muut tuottavat alat	96	181	241
ei-tuottavat alat	1 191	1 355	1 548

Uudistajaliike

Uudistajien lukumäärä (tuhansissa)

Uudistusten tuottama hyöty (miljardeissa markoissa)

Dokumentaatio

Dokumentaatio

Työssäkäyvien koulutustaso (%)

	korkeakoulun tai ammattiopiston loppututkinnon suorittaneita	ammattityöntekijöitä ja mestareita	ilman ammattikoulutusta
1955	4,4	25,6	70,0
1964	7,4	45,6	47,0
1970	12,5	48,5	24,2
1975	13,6	62,2	24,2
1980 (suunniteltu määrä)	18,0	66,0	16,0

Tuotettu kansantulo

	yhteensä mrd. mk	asukasta kohti mk
1949	22,4	1 187
1955	50,6	2 820
1960	71,5	4 149
1965	84,8	4 980
1970	109,5	6 418
1975	142,4	8 449
1976	147,7	8 799

Yksi kasvuprosentti merkitsee

	1970 mrd. mk	1975	1980 (suunniteltu määrä)
kansantulossa	1,1	1,4	1,8
teollisuustuotannossa	1,7	2,3	3,1
perusvarantojen arvossa	4,7	5,8	7,4
investoinneissa	0,3	0,4	0,6

Dokumentaatio

Teollisuustuotanto päivää kohti (milj. mk)

1970	1975	1980 (suunniteltu määrä)
680	930	1 200

Perustuotantovälineiden arvo (mrd. mk)

1970	1975	1980 (suunniteltu määrä)
467	577	740

Tärkeiden laitteiden keskimääräinen päivittäinen käyttöaika (tunneissa)

1970	1975	1980 (suunniteltu määrä)
12,5	14,5	17,0

Investoinnit DDR:n kansantaloudessa (mrd. mk)

1960	1965	1970	1972	1974	1976
16,3	20,7	33,5	35,4	39,9	45,5

Ulkomaankaupan kehitys (mrd. valuuttamarkkaa)

	1949	1960	1970	1976
kokonaisvaihto	2,7	18,5	39,6	85,4
vienti	1,4	9,3	19,2	39,5
tuonti	1,3	9,2	20,4	45,9

Teollisuustuotannon kehitys tärkeimmillä aloilla (1960 = 100)

	energia- ja poltto- aine- teol- lisuus	kemian teolli- suus	metal- lurgia	kulku- neuvon- rakennus	sähkötek- niikka/ elektro- niikka/ kojeenra- kennus
1965	124	146	122	143	157
1970	146	212	165	201	248
1976	177	337	243	283	422

Kestokulutushyödykkeitä 100 taloutta kohti

	1960	1970	1976
televisio- vastaanottimia	17	69	84
jääkaappeja	6	56	90
pesukoneita	6	54	76
moottoripyöriä	13	19	19
henkilöautoja	3	16	29

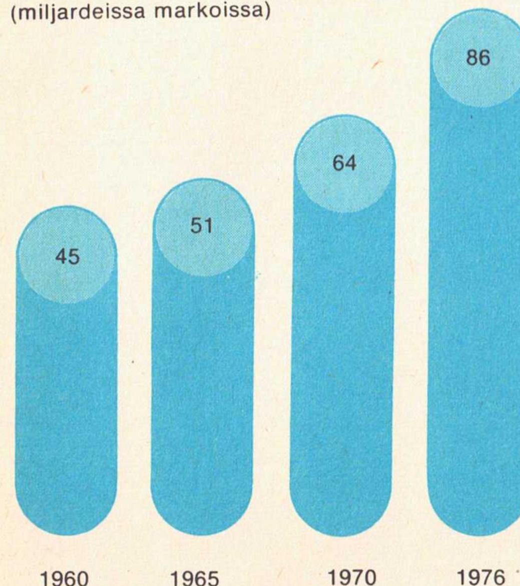
Lastenhoito

	1960	1970	1976
hoitopaikkojen määrä lastenseimissä ja hoitokodeissa (1 000 alle 3-vuotiasta lasta kohti)	143	291	570
hoitopaikkojen määrä lastentarhoissa ja viikkokodeissa (1 000 3—6-vuotiasta lasta kohti)	461	645	874

Kasvientuotannon hehtaarisadot (100 kg/ha)

keskimääräinen sato vuosina	vilja	peruna	sokeri- juurikas
1951—1955	23,4	158,8	279,2
1956—1960	24,8	171,3	262,5
1961—1965	25,8	165,7	243,7
1966—1970	29,8	184,8	313,4
1971—1976	35,2	160,7*	265,1*

*määrällistä laskua äärimmäisen kuivuuden johdosta

Maatalouden tuotto

	teuraskarjaa (1 000 tn)	kananmunia (milj. kpl)	maitoa (1 000 tn)
1950	625	1 209	2 877
1960	1 363	3 512	5 730
1970	1 800	4 442	7 091
1976	2 382	5 217	8 092

Koneellistettu sadonkorjuu (%)

	1965	1976
vilja	71,4	100,0
peruna	30,2	96,6
sokerijuurikas	74,8	99,3

Tässä sarjassa ovat tähän mennessä ilmestyneet:

Miten DDR:ssä eletään?
Minkälaista on työskennellä kansanomistamassa tuotantolaitoksessa?
Nuoriso — työ, vapaa-aika, politiikka
Nainen sosialismissa
Haluamme elää rauhan oloissa — mitä tehdä?
Sosialistinen taloudellinen yhdentyminen ihmisen parhaaksi
Tiede ja yhteiskunta
Kansansivistys sosialistisessa valtiossa
Miten suojelemme ympäristöämme?
Mitä teemme terveytemme hyväksi?
Liikunta ja urheilu DDR:ssä
Kulttuuri ja taide sosialistisessa yhteiskunnassa
Kristityt ja kirkot DDR:ssä
Miten viljelijäväestö elää ja työskentelee DDR:ssä?
Vapaus, demokratia, ihmisoikeudet —
kenen hyväksi ja mitä varten?
Poliittinen liennytys ja kilpavarustelu?
Lainkäyttö DDR:ssä
Politiikkaa kansan hyväksi

